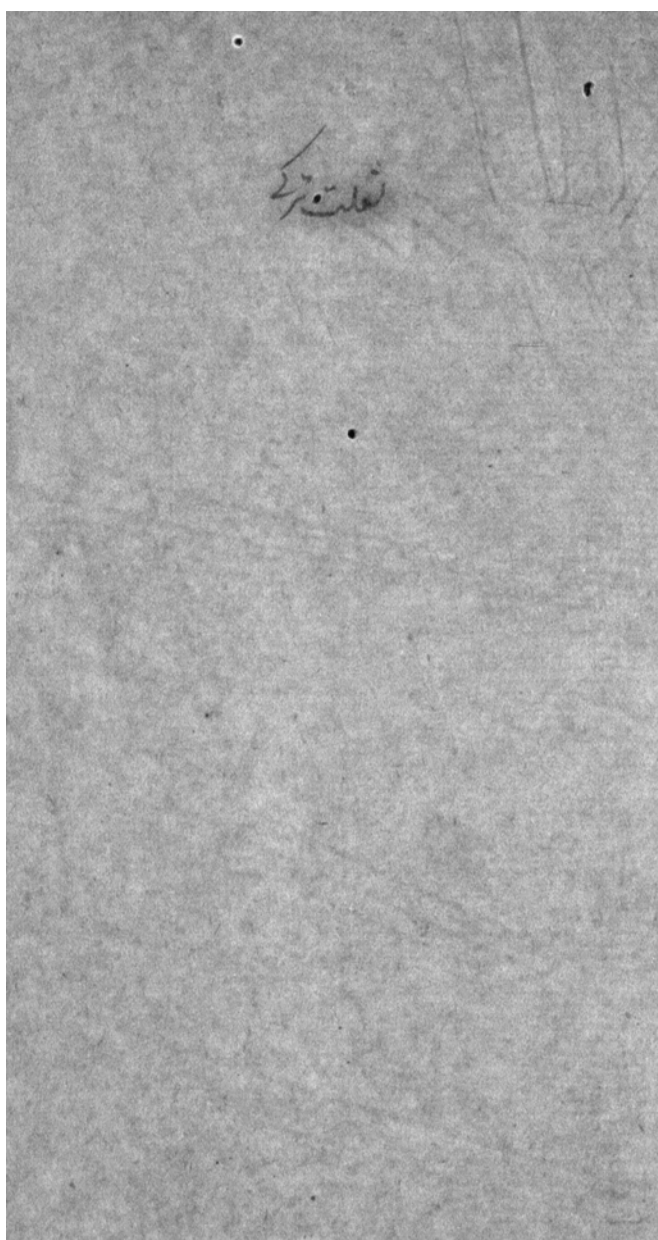

۲۵۵
لغت ترکی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سبحان الله هرگاه از افصح عرب و عجم کل لا احصى ثنا
عليك بكتفة و آفریدگار عالم در لولاك لما خلقت
الاقلواك سفته پس ^{شوی} کجا ما و شان ثنا کش کجا
خدا را انداید کی جز خدا چه یار اینغتش شدن بمنفس
خدا آفریدان رسول است و پیش سرایم چه از آل و اصحاب او
که دریا نمکنج اندر سبوا از آنجا که بمقتضای کلمه حقیقت فرجام
کلام الملوك ملوک العلام و لسان الملوك ملوک الالسنه

مقرر است و در هر صحنه مخنوری زبان ترکی بخطاب لسان السلاطین
جلوه گردد و قانونی مربوط در نسخه ترکی باین تفصل مضبوط شده
که دانستن آن فواید غایبان داشته باشد حسب الارشاد برکت
ایجاد خلیفه الله جهان پناه شهنشاه انجم سپاه افتاب اوج دوران صاحب
قران سایه پروردگار جهان و جهانیان ظرایب العالمین شهنشاه
روئی زمین حامی دین مبین بهنام سید المرسلین ^{قطعه}
ابرد بخش محنت و رونق افزائی کمال چهره آرای عدالت گوهر افروز یقین
نعم و اقبال شهنشاه ایا باد در نشو و نما بهفت اقلیمش مسخر تا ابد زیر نگین
بر صفحه بیان تحریری نماید تا بشرف مطالعه دُرّه التاج خلافت و جهان
اری قره العین سلطنت و شهر یاری سیر برج عظمت و اجلال گوهر
نعمت و اقبال بادشاه زاده عالم و عالمیان چهره قبول پارید و جمعی که
طالب این زبان اقبال تو امان باشند باسانی توانند دریافت
و مؤلف این رساله فضل الیه خان عموزاده سیف خان که جاکو زاده
و از چهارده پست خان زاده است بفضل البی مشمول الطواف پادشاهی

خواهند گردید و علی الله التوکل و منه التأمین طابع گوید هر چند
دستور اعلیٰ همین نسخه آنست که و او بجائی ضم و الف بجائی فتح
و یای بجائی کسره باشد لیکن چون دید که اکثر مردم این بلاد پی مقصود
ما برده حرف حرکت را حرفی براسه قرار داده لفظ را از رتبه صحت
و درستی می اندازند لهذا درین نسخه مطبوعه لفظ را بحركات مذکوره خطا
و لفظا مفید گردانید و بیان حرکات تفخیمی باظهار لفظ تفخیم بر طبق
اصل حرکات و حروف مذکوره گذارند و مصادریکه مولف بطرز
الحاق بی تفصیل حرکات و حروف در غیر باب مصادرا ایراد نموده آن
لغات در باب مصادیق حرکات خطا مذکور گردیده و همچنین نظریه تسهیل
خارج لغت هم در وضع لغات مهم در ترتیب ابواب کتاب تصریفی رفته
چنانچه در خاتمه الطبع تصریحی بدان خواهند رفت ان الله تعالی و برای
فرج میان بای موحده و یائی تحتانی و ثنائی مشافهاتی
یائی اجمده و ثنائی قرشت و یائی صطبی نوشته شد و ثنائی مثلثه
در ترکی نیست باید دانست که در زبان ترکی علامت مصدر مهم مفتوح

وقاف ساکن است مثلاً کیل بتفخیم کسره کاف عربی و سکون
لام که امر است یعنی بیا چون بهم مفتوح و قاف ساکن را حین کنند
کلیس مصدر بمعنی آمدن شود و علی بهذا القیاس حالاً شروع
در مقصد کتاب کرده میشود در رتبه باب باب اول در بیان مصادر
به ترتیب حروف تہجی باب دوم در بیان بعضی مقدمات از بابی
و مضارع و امر و نہی و جز آن باب سوم در بیان اسامی جوامد
مصدر باب اول در بیان مصادر به ترتیب حروف تہجی فصل الف
اولی بفتخیم ضمه ہمزہ و بضمه قاف خواندن و سکون قاف
فہمین اولی بفتخیم حرکات مذکورہ و سکون تائی قرشت
خوانانیدن اولی بفتخیم خوانندہ شدن اولی بفتخیم
ہمزہ و ضمه واو و سکون نون مشغول شدن اولی بفتخیم حرکات
مذکورہ و سکون تائی قرشت مشغول کردن و دالسا نمودن و سکون
و سکون تا گفتن اولی بفتخیم بعد الف و سکون واو و فتح لام
شکار کردن اولی بفتخیم شکار کنانیدن اولی بفتخیم شکار
کندہ

نکرده شدن الملق بفتح الف ممدود و سکون لام گرفتن و بکسر عزة
کار کردن التملق کرده شدن الملق بفتح الف ممدود و کسرة
لام اولی و سکون لام ثانی گرفته شدن الملق بتفخیم ضمه هجره و سکون
فردن اولد رف بتفخیم ضمه هجره و سکون لام و ضمه دال مهمله
و سکون رایی مهمله گشتن و بفتح الف ممدود و گیر اندن اولتومق
بتفخیم ضمه هجره و سکون لام و تفخیم ضمه تائی قرشت و رایی مهمله
ساکن نشستن اولتور بفتح نشسته شدن التور غوزمق
بضمه هجره و سکون لام و تفخیم ضمه تائی قرشت و سکون رایی مهمله
و تفخیم ضمه غاین معجز و زایی معجزه ساکن نشاندن ایلمق بالف
مفتوح و سکون یایی حطی و فتح لام کردن اویفلمق بتفخیم ضمه هجره
و سکون یایی حطی و ضمه قاف و فتح لام خواب کردن اویقلمق
بجرکات مذکوره و سکون تاخوابانیدن الملق بضمه هجره و فتح لام
پیوستن و پیوند کردن التملق پیوند کنانیدن اللمق پیوند کرده
شدن التور بفتح پیوند کنانیده شدن ازلتمق بضمه هجره

و زائی معجم مفتوحه د سکون تائی قرشت کسنداپیدن از لق
 بفتح عزه معدوده د سکون زائی معجم و لام مفتوحه کم شدن از شوق
 بتفخیم ضمه عزه د سکون رائی معجم و لام مفتوحه تا فتن از شوق
 بفتح عزه کوضه یائی حطی د سکون رائی مهمله گردانیدن چیزی و
 سرنگون کردن و بکسر یائی حطی جد کردن از شوق بفتح الف
 معدوده و ضمه رائی مهمله د سکون تائی قرشت زیاده شدن
 از شوق بفتح الف معدود و ضمه رائی مهمله و تفخیم ضمه تائی
 شده و قرشت و رائی مهمله ساکن زیاده کردن از شوق بفتح عزه
 معدوده د سکون ثین معجم بالادبر آمدن و بین مهمله آفران
 کردن از شوق بفتح عزه معدود و کسره سین مهمله و لام ساکن
 آفران شدن و ثین معجم بالادبر آمده شدن از شوق بکسره عزه و
 سین مهمله د سکون تائی قرشت گرم شدن و تب کردن از شوق
 حرکات مذکوره و تائی مضومه قرشت د سکون رائی مهمله گرم کردن از شوق
 بهمه معدوده و زائی معجم مکسوره د سکون رائی مهمله و بفتح غیس معجم د سکون

نون گرم گرفتار ایشمق بفتحیم کسره عزه و سکون لام و فتح تائی قرشت
بردن ایشمق بفتح عزه و سکون یائی حطی و لام مفتوح و نون
ساکنه گردگشتن ایشمق بفتح عزه و ضمه یائی حطی و رائی مهمله ساکنه
و لام مفتوحه گردیدن و سکون یائی حطی و کسره را و سکون لام جدا
ایشمق بضم عزه و ثین معجم مفتوحه و لام ساکنه ریزه شدن و بالکسر
و فتح لام کار کردن ایشمق کناییدن ایشمق محکات مکرره
و سکون تائی قرشت ریزه ساختن و بکسر عزه و ثین شنیدن ایشمق
شنویدن ایشمق و مق شنیده شدن ایشمق بکسره عزه و یائی
ابجد و سکون تائی قرشت تر شدن ایشمق بکسره عزه و یائی
ابجد و ضمه تائی قرشت و رای مهمله ساکنه تر کردن ایشمق بضم عزه
و سکون بین مهمله و رای مهمله مفتوح مست شدن و بالفتح نگاه داشتن
ایشمق نگاه داشته شدن ایشمق بضم عزه و بین مهمله
و سکون رای مهمله گوزیدن ایشمق گوزانیدن ایشمق
بفتح عزه و سکون یائی حطی و رای مهمله مکسوره و سکون ثین معجم

مفارقت کردن از شمع بضم هزه و زائی میخ مفتوحه و سکون
تائی قرشت دراز کردن از لوق بحركات مذکوره و سکون لام دراز
شدن او شمع بفتح هزه مضمومه و نون ساکن و دل مفتوحه
آواز دادن او شمع به تفخیم ضمه هزه و نون ساکنه روئیدن و
و گذشتن آسومق بهزه معدوده و سکون سین مہملہ و فتحہ ای
مہملہ نگذاشتن و پرورش کردن آسومق بهزه معدوده و سکون تائی
قرشت انداختن او شمع بفتح هزه مضمومه و سکون تائی
قرشت گذشتن او شمع به تفخیم ضمه هزه و سکون تائی قرشت
و ضمه کاف فارسیه و سکون رائی مہملہ گزرا نیدن ایمن به تفخیم کسره
هزه و سکون یائی حطی کردن انشع بضم هزه و نون مفتوحه قبول
کردن او شمع به تفخیم ضمه هزه و سکون سین مہملہ بالیدن
انشع بکسر هزه و سین مہملہ ساکنه و فتحہ تائی قرشت جستن
انشع به تفخیم ضمه هزه و میم مفتوحه و نون ساکنه امیدوار شدن
او شمع به تفخیم ضمه هزه و میم ساکن و ضمه سین مہملہ و نون
ساکن

ساکن نامید شدن اوز مق به تفخیم همزه درائی معجم ساکنه
سبق کزدن اشتقاق بکسر همزه و نشین معجم ساکن و نون
مفتوحه اعتقاد کردن اشتقاق بهمه مکسوره و نشین معجم مفتوحه
و سکون تائی قرنت طعم خوردن و لقمه خوراندن اختراق
بفتح همزه و سکون خائی بجه معجم مفتوحه تائی قرنت و سکون رائی بهله
تفحص کردن اختراق جویانیدن انگشت مق بضم همزه
و سکون نون و ضم کاف فارسیه و فتح تائی قرنت و رائی
ساکنه سرنگون کردن اوز مق بضم همزه درائی معجم ساکنه نشا
کردن اوز قلم مق بفتح همزه و رائی بهله ساکنه و
کاف و لام مفتوحه و نون ساکن پشت گردانیدن او خشمق
به تفخیم همزه و خائی معجم ساکنه و نشین معجم مفتوحه مانند شدن
او خشمق مانند کردن اوز مق بهمه مکسوره و سکون
کاف عربی کاشتن اکشمق بکسر همزه و کاف عربی و
سکون تائی قرنت کاشت کناییدن اوز مق به تفخیم همزه

درای مهمله مفتوحه در ویرن ایشیق بفتح همزه و یا در یغ داشتین
اوشیق به تفخیم همزه مضمومه و یای مفتوحه حطی و سکون تائی قر
شتم داشتین اودمق بتفخیم ضمه همزه و و ال مهمله مفتوحه ادا
نمودن اوشیق به تفخیم ضمه همزه و یای مهمله ساکنه و فتح تائی قر
و سکون نون در گرفتین ایشیق به تفخیم همزه مکسوره و ین
مهمله ساکنه و نون مفتوحه فازه گرفتین او کسرتیق به تفخیم ضمه همزه
و سکون کاف عربی و ضمه ین مهمله و سکون رائی مهمله سرقیدین
و تر قیدین اکسرتیق تر قایدین اتقوشیق بفتح همزه
ممدوده و سکون تائی قرشت و تفخیم قاف مضمومه و لام مفتوحه
و زین معجمه ساکنه الپ انداختین اکسرتیق بتفخیم ضمه همزه و ضمه کاف
و سکون رائی مهمله گردانیدین و بغیر یا د آمدن اکسرتیق بحکات
مذکوره و لام ساکنه گردیدین اوزریق بتفخیم ضمه همزه و سکون رائی
مهمله و لام مفتوحه بلند شدن الغریق بضم همزه و سکون
لام و غین معجمه مفتوحه و سکون یائی حطی کلان شدن اوشیق

بفتح ضم هزه و سکون بای فارسی پوشیدن ایتشوق پوشانیدن
آرتمق بفتح هزه و کسره رای همله و سکون تائی قرشت پاک کردن
آرلمق بحکایت مذکوره و سکون لام پاک شدن اچلمق
بضم هزه و جیم فارسی ساکن و لام مفتوحه دشمنی کردن اقمق
بفتح هزه و قاف ساکن جاری شدن اقورمق بفتح هزه و فتح ضم
قاف و رای همله ساکنه جاری و روان کردن اوئتمق بفتح ضم
ضم هزه و نون مضومه و سکون تائی قرشت فراموش کردن اقورمق
بفتح هزه و قاف و رای همله ساکنه سپید شدن و ضم قاف دیدن
آقارتمق بفتح هزه مفتوحه و قاف و سکون رای همله و تائی قرشت سفید
کردن اچمق بترقیق کسره هزه و نون ساکن و جیم فارسی مفتوحه
گرفتن و باریک کردن اچمق بضم هزه و سکون جیم فارسی پرن
و بالکسر نوشیدن اوئلصق بفتح ضم هزه و سکون بای حطی
سجیدن اوئیمق بفتح ضم هزه و ترقیق ضم بای حطی
جواب کردن ایتمق بفتح کسره هزه و سکون میم میگردن

او کموق به تفخیم ضمیه همزه و سکون کاف فارسی توده کردن
 آچمق بفتح همزه محدوده و سکون جیم فارسی واکردن ه
 آجامق بمد همزه مفتوحه و کسره جیم فارسی و سکون لام
 و اشدن اناثمق بکسره همزه و فتحه نون بالف و سکون نون
 نانی باورداشتن او کومق به تفخیم ضمیه همزه و کاف فارسی
 کردن اچرمق بضم همزه و سکون جیم فارسی و فتح رایی مهمله در جود
 و بضم همزه و جیم و سکون را فرو داشتند اچرمق در خوارانین
 ایشمق بتفخیم همزه مکسوره و فتح لام و سکون نون افسوس
 کردن او شکمق به تفخیم ضمیه همزه و سکون تائی قرشت و فتح
 کاف عربی و سکون نون تقلید کردن الاشمق بضم
 همزه و فتح لام بالف و سکون شین معجم قسمت کردن الاشتر
 بضم همزه و فتح لام بالف و سکون شین معجم و ضم تائی قرشت و
 سکون رایی مهمله قسمت کنانیدن الشمق بفتح همزه محدوده
 و کسره لام و سکون شین معجم بدل کردن ایشمق بتفخیم کسره
 همزه

بزه و کاف فارسی و سکون لام کج شدن **اَو یَلْتَمِشْ** به تفخیم
ضم همزه و سکون یائی حطی و فتح لام و سکون نون که خدا شدن
اَلْهَمْ بکسر همزه و سکون نون نزول کردن و انقیاد نمودن
اَنْزَلَ بکسر همزه و سکون نون و ضم دال و سکون رایی مهمل
فرو داد و درن و مطیع کردن **اَو یَلْتَمِشْ** به تفخیم ضم همزه و سکون
یائی حطی و فتح غاین و جمع و سکون تائی قرشت بیدار کردن
اَلْهَمْ به فتح همزه و سکون لام سرالیم و مضطرب شدن **اَلْهَمْ**
به فتح همزه مدوده و سکون تائی قرشت و فتح لام و سکون نون سوار
شدن **اَرْشَمِشْ** به ضم همزه و رایی مهمل و شین و سکه جنگیدن
اَرْشَمِشْ جنگا نیدن **اَو یَلْتَمِشْ** به تفخیم ضم همزه و فتح بین مهمل
و سکون نون تنگ آمدن **اِیْنِجَمِشْ** به تفخیم کسره همزه و سکون
نهن و کسره جیم فارسی و سکون تائی قرشت از رده کردن **اَرْکَمِشْ**
به ضم همزه و سکون رایی مهمل و فتح کاف فارسی و سکون نون
اَیُوخْتَن از گشتن حرکات مسطوره و سکون تائی قرشت

آموزاندن التلمیض بتزریق کسر هجزه و لازم و سکون کاف فارسی
 و فتح لام بدست آوردن ایلتیاق بتفخیم کسر هجزه و سکون لام و فتح
 غین معجم ایلتا کردن او و التلمیض بتفخیم هم هجزه و فتح غین معجم و
 سکون رای مهمل و فتح لام در دیدن التلمیض بکسر هجزه و سکون
 لام بختم آوردن اغز التلمیض بحد هجزه و کسر هجزه غین معجم و رای مهمل
 ساکنه و لازم مفتوحه و رد کردن و گران شدن و آرزو شدن التلمیض
 بکسر هجزه و نون خفی و فتح کاف عربی و سکون ای حلی خم شدن
 او و التلمیض و او و التلمیض یاد گرفتن و آموختن او و التلمیض
 و او و التلمیض یاد دادن و آموزانیدن او و التلمیض و او و التلمیض
 و او و التلمیض یاد گرفتن و آموختن او و التلمیض و او و التلمیض
 فهمیدن التلمیض فهمانیدن التلمیض فهمیدن التلمیض فهمیدن
 التلمیض فهمیدن التلمیض فهمانیدن التلمیض فهمیدن التلمیض فهمیدن
 التلمیض گرفتار کردن التلمیض رخصت شدن التلمیض رخصت شدن
 رخصت کنانیدن التلمیض رخصت کردن التلمیض رخصت کردن التلمیض
 التلمیض

اَلْغَارِمْ زُوْدَرَمَتْنِ اَغُوْرَمَقْ بِرْخُوْرَدْنِ اَغُوْرَمَقْ
 بِرْخُوْرَانِيْدْنِ اِغْرِمْ لَقْ مِهْمَانِيْ كَنَانِيْدْنِ اِيْمَقْ خُوْرَدْنِ
 اَبِيْدُوْرَمَقْ خُوْرَانِيْدْنِ اِچْمَقْ نُوْشَانِيْدْنِ اَقْسِمَقْ
 لَنَكِيْدْنِ اَقْسِمَقْ لَنَكَانِيْدْنِ اِسْلَمَقْ بُوْئِيْدْنِ اِسْلَمَقْ
 بُوْكَنَانِيْدْنِ اِيْتَمَقْ سَرْمُ كَرْدْنِ اِيْتَمَقْ سَرْمُ كَنَانِيْدْنِ اَتَمَقْ
 فَرَايْدُ كَرْدْنِ اَتَلَمَقْ فَرَايْدُ كَنَانِيْدْنِ اِيْمَقْ وَ اِيْعَمَقْ
 بِيْدَارْ شَدْنِ اِيْعَمَقْ وَ اِيْعَشَمَقْ بِيْدَارْ كَرْدْنِ اَتَاْزَمَقْ
 كَنَرَانِيْدْنِ اَتَمَقْ چَرِيْدْنِ اَتَلَمَقْ چَرَانِيْدْنِ اَوِيْمَقْ ه
 بَاْزِيْ كَرْدْنِ اَوِيْتَمَقْ بَاْزِيْ كَنَانِيْدْنِ اَرَمَقْ زُوْنِ وَ دَرُوِيْدْنِ
 اَرَمَقْ زَنَانِيْدْنِ وَ دَرُوْكَنَانِيْدْنِ اَغْرَمَقْ وَ اَغْرِمْ لَقْ دُوْزِيْدْنِ
 اَغْرِمْ لَقْ وَ اَغْرِمْ لَقْ دُوْزَانِيْدْنِ اَزَمَقْ كَنَدْنِ وَ كَسْتْنِ
 اِيْمَقْ كَنِيْدْنِ وَ كِيْنْتَهْ شَرْنِ اَزَمَقْ كَنَدْنِ اَزَمَقْ
 دُوِيْدْنِ سَبْزَهْ اَزَمَقْ دَوَانِيْدْنِ اَسْلَمَقْ شَكْسْتْنِ اَسْلَمَقْ
 شَكْنَانِيْدْنِ اَزَمَقْ سُوْخْتْنِ اَرْتَمَقْ سُوْزَانِيْدْنِ اَوْلَقْ

شدن و مردن اَقْلَمُ تیر زدن اَقْلَمُ تیر زانیدن
 اَللْفُوقُ وَاِیْقَلَمُ که خدا شدن اِیْقَلَمُ مهربانی کردن
 اِیْقَلَمُ مهربانی کرده شدن اَلْجَمُوعُ پیمانه کردن
 اَلْجَمُوعُ پیمانه کنانیدن اَزْکَلَمُ گرد گزین و تصدق شدن
 اَزْکَلَمُ وَاَلْزَمُ گرد گردانیدن و تصدق کردن
 اَزْکَلَمُ گرد گردیده شدن اَزْکَلَمُ وَاَلْزَمُ گرد گردان
 شدن اِیْقَرَمُ پیرانیدن اِیْقَرَمُ مست شدن اِیْقَرَمُ
 مست کردن اِیْقَرَمُ قرض کردن اِیْقَرَمُ قرض کنانیدن
 اَلْزَمُ نصیحت کردن اَلْزَمُ نصیحت کنانیدن
 اَزْیَمُ پند دادن شده شدن اِیْقَرَمُ ارزان شدن
 اِیْقَرَمُ ارزان کردن اِیْقَرَمُ تهیبت کردن
 اِیْقَرَمُ دعای نیک کردن اِیْقَرَمُ دعای نیک
 کنانیدن اِیْقَرَمُ دعای نیک کرده شدن اِیْقَرَمُ
 دعا کردن اِیْقَرَمُ گز کردن و پیچودن اِیْقَرَمُ

لا غشون ابر غلشوق لا غر کردن آختشوق خصی کردن
 آختشوق خصی شدن اغشوق غلطیدن اقشوق ایشوق
 عطسه زدن اکاشوق بازی خوردن ارتاشوق زیاده شدن
 آزاغشوق کم گفتن آرتشوق آراستن ارمش پاک شدن
 ارتوزمش پاک کردن اشلشوق سوار شدن ارمش گدازه
 شدن ایزمش گذار کردن آزالمش کم کردن اشموق
 کم کردن دکم شدن ایشوق بردن آرتشوق زیاده شدن
 غلشوق گریه کردن ازمش سائیدن ایشوق بند شدن
 سمش کم شدن اکشوق جوان شدن ایاشوق باور داشتن
 کزلیش زین کردن ایزلیش گرد گشتن ایشوق
 میز کردن اشموق فرود آمدن اشموق بول کردن
 اسلمش جنبانیدن الموق بو کردن انجمش رنجیدن
 شچشمش رنجانیدن انکشمش گشتن ازلشوق
 قی زدن اغرمش بدر رفتن ادرکشمش درشت شدن

اِثْلَمَوْش ایتاده کردن اِثْرَمَوْش بهرسانیدن
 اَوِیَمَوْش خوردن اِغَمَوْش و اِغَشَمَوْش جمع کردن
 اِقَشَمَوْش و اِقَشَمَوْش افتادن اِقْلَمَوْش افکندن
 اِزَمَوْش و اِیرَمَوْش و اِزَمَوْش درین و پاره کردن اِشَمَوْش
 کشودن اَوِیَمَوْش رسیدن اِثْلَمَوْش طلبیدن اِغَمَوْش
 خراب و ویران کردن اَوِیَمَوْش تدبیر کردن اِزَمَوْش
 دراز کردن اِشَمَوْش شکستن اِشَمَوْش انداختن اِشَمَوْش
 گردانیدن اِثْرَمَوْش سفید شدن اِثْرَمَوْش سفید کردن
 فصل الباء الموحده || بَوَلَمَوْش بفتح ضم با و سکون لام
 شدن بَلَمَوْش بکسر با و لام ساکنه دانستن بَلَمَوْش دانستن
 کردن بَقَمَوْش بفتح با و سکون قاف بگریستن و بترقیق ضم
 قطع کردن و ضمت کردن بَوَلَمَوْش بفتح ضم با و فتح یای
 حطی رنگ کردن بَوَلَمَوْش رنگین شدن بَجَمَوْش بکسر با
 و سکون جیم فارسی قطع کردن جامع و درین بَجَمَوْش بفتح جیم
 مکرر

مذکور و ضم تائی قرشت و سکون رای مهمله قطع کنانیدن ۵
 نوشتن **بشوق** به تفخیم ضم با و سکون تائی قرشت و فتح رای مهمله پراکنده
 شدن **بشوق** به تفخیم ضم با و سکون سین مهمله قابو و کاین کردن
 نوشتن **بشوق** به فتح با و سکون رای مهمله رفتن و بالکسر دادن **بشوق**
 بصفتین و تائی قرشت و سکون لام درست شدن **بشوق**
 بضم با و سکون تائی قرشت و ضم کاف فارسی و سکون رای مهمله
 درست کردن **بشوق** بضم با و تفخیم ضم شین معجم و سکون قاف
 ملول شدن **بشوق** سست شدن **بشوق** سست کردن **بشوق**
 به تفخیم کسره با و سکون رای مهمله دادن **بشوق** بکسره با و سکون
 رائی مهمله و ضم دال مهمله و ناسیدن **بشوق** به فتح با و سکون عین
 معجم و فتح لام بتن و بقاف منته **بشوق** به فتح با و سکون غین
 معجم و فتح لام و سکون نون بسته شدن **بشوق** بکسره با و سکون
 نانوشتن **بشوق** بکسره با و ضم تائی قرشت و سکون رای مهمله
 خور شدن **بشوق** بکسر بای فارسی و سکون شین معجم

پشتر موق بکسر با وضع شین معجمه و سکون زائی مهمله پزائیدن
بوقلمون بفتح با و سکون واو و فتح لام تیار کردن با شتمون بفتح با و
بلف و سکون تائی قرشت فرو زفتن با شتر موق بفتح با و وضع تا و زشت
و سکون رائی مهمله فرو بردن بکلمون بکسر با و وضع کاف فارسی و سکون
لام برگردیدن دم شمشیر و نیزه بوشتر موق بتفخیم ضم با و بضم یائی
حطی و سکون رائی مهمله فرمودن بوشتر موق بتفخیم ضم با و وضع یائی
حطی و رائی مهمله و سکون لام فرموده شدن بکلمون بضم با و فتح لام
و سکون رائی مهمله نفع کردن بکلمون بضم با و سکون لام و فتح
تائی قرشت و رائی مهمله ساکنه از حریف برگشتن بوشتر موق بتفخیم ضم با
و سکون غین معجمه خفه کردن گلو بوشتر موق بتفخیم ضم با و فتح شین
معجمه و سکون تائی قرشت خالی کردن بوشتر موق بتفخیم ضم با و سکون
لام و فتح غین معجمه و سکون نون آلوده شدن بکلمون بضم با و
زائی معجمه مضموه و سکون لام ویران شدن بوشتر موق بضم با و سکون
زائی معجمه ویران کردن بوشتر موق مثله بوشتر موق ویران شدن

بَشْمَقْ بفتح با و سکون سین مهمله بخش کردن بَشْمَقْ
 بفتح با و الف و سکون سین مهمله و ضم تائی قرشت بخش کنانیدن بَشْمَقْ
 بفتح با و الف و سکون فین مجه و فتح لام سر کردن بَشْمَقْ مثله بَشْمَقْ
 بکسر با و فتح کاف و سکون نون پذیرفتن بَشْمَقْ بفتح با و سکون
 شین مجه و فتح لام و سکون تائی قرشت سردار کردن بَشْمَقْ بضم با
 و غاین مجه مضموه و فتح آن و سکون زائی مجه و فتح لام دح کردن بَشْمَقْ
 مثله بَشْمَقْ بفتح با و سکون شین مجه و فتح لام و سکون نون
 سردار شدن بَشْمَقْ درست شدن بَشْمَقْ درست کردن
 بَشْمَقْ آفریدن بَشْمَقْ آشتی کردن بَشْمَقْ بغین مجه
 وقاف بخشیدن بَشْمَقْ آراستن بَشْمَقْ آراسته شدن
 بَشْمَقْ بهم رسانیدن بَشْمَقْ و بَشْمَقْ پروردن
 بَشْمَقْ بغین وقاف جمع کردن بَشْمَقْ استوار کردن
 بَشْمَقْ آمیخته شدن بَشْمَقْ کاویدن فصل لاء الف
 قانیده بَشْمَقْ بفتح ضم تاء و سکون یائی حطی فهمیدن

وسیر شدن و تیشمون بفتح تائی قرشت و سکون یازی
 ابا کردن تیشمون بکسر تائی و فتح یائی حطی و سکون نون تکیه کردن
 تو غموش به تفخیم ضم تائی قرشت و سکون عین معجزه ایمین و غام شدن
 و ریختن تر غموش بفتح تائی قرشت و سکون رائی مهمله و فتح عین معجزه
 سکون نون پراکنده شدن تیشمون به تفخیم کسره تائی مهمله
 چسپیدن تر غموش بتائی مفتوحه و سکون رائی مهمله و ثنائی قرشت
 بر کشیدن تر غموش بفتح تائی قرشت و سکون رائی مهمله و ضم
 تائی ثنائی و سکون رائی مهمله بر کشیدن تیشمون بکسره تا و سکون
 نون آرمیدن و بفتح تا و سکون نون منکر شدن تو غموش به تفخیم ضم تا
 و ضم قاف یافتن تو غموش بفتح تائی قرشت و تفخیم ضم نون و سکون
 و تو غموش گواهی دادن تر غموش به ضم تاه
 و سکون رائی مهمله ایستادن و بفتح تا تنگ شدن و کل شدن
 تیشمون بفتح تائی قرشت و سکون بائی فارسی یافتن تیشمون
 بفتح تا و سکون میم اولی چکیدن تیشمون به تفخیم کسره تائی
 ان

قرشت و سکون نون و ضم دال مهمله و سکون راء مهمله ارام
 دادن **تتم** بفتح تا و کسر میم و سکون زاء مجهله چکانیدن
تیکم بتفخیم کسرۀ تا و سکون کاف غری دوختن **تاتم**
 بفتح تا بالف و سکون تاء ثانی چشیدن و ضم اول و سکون دوم
 گرفتن **توگم** گرفته شدن **توگم** بتفخیم ضم تا و سکون کاف
 فارسی رختن **تیکم** بتفخیم کسرۀ تا و سکون لام و ضم میم و
 سکون راء مهمله انتظار داشتن **توگم** بتفخیم ضم تا و ففتح کاف
 فارسی و سکون لام تمام شدن **توگم** بحرکات مذکوره و سکون
 تاء قرشت تمام کردن **تتم** بفتح تا و سکون نون و ففتح لام
 انتخاب کردن **تیکم** بتفخیم کسرۀ تا و سکون باء فارسی لکزدن
تیکم بکسرۀ تاء اول و سکون ثانی و ففتح راء مهمله لرزیدن
تیشم بضم اول و ففتح ثانی و نین مجهله کن در گرفتن **تیشم**
 بتفخیم کسرۀ تا و نون خفی و سکون کاف فارسی و ففتح لام برابر کردن
 و بفتح کباب و نون یاء حطی عجب داشتن **تیشم** بفتح تا و کسرۀ

شین معجه بیرون کردن و جوشیدن **تیشموش** بفتح
 تا و نون خف و سکون کاف فارسی و فتح شین معجه با هم برابر بودن
تیشموش یکسره تا و سکون رایی مهمل و فتح نون ناخن زدن **توگرموش**
 بفتح ضم تا و ضم کاف عربی و سکون رایی مهمل و فتح لام آراستن
تیشموش بفتح تا و سکون یایی حطی و ترقیق کسره یلای مهمل
 و سکون لام لغزیدن **تیشموش** بفتح تا و سکون شین معجه و بفتح لام
 بر تافتن و شک انداختن و بر آمدن **تیشموش** بضم تا و فتح رایی
 معجه و سکون نایی قرشت راست کردن **توگرموش** بضم تا و فتح رایی
 معجه و سکون لام راست شدن **توگرموش** نمک زدن **تیشموش**
 بفتح تا و ترقیق کسره نون شناختن **توگرموش** مالدار شدن
توگرموش جتن **توگرموش** پایدار شدن **توگرموش**
 بر پا کردن و راست کردن **توگرموش** فرس کردن و بسکون
 شین فرس کردن و فرود آمدن و افتادن و خواب کردن
توگرموش افتادن **توگرموش** فرود آوردن
 ۴۰

تَقُولُوتْ وَتَقُولُوتْ وَتَقُولُوتْ زَائِدِن
 تَوَعْمُوتْ وَتَوَعْمُوتْ گره زدن و بافتن تَلْمُوتْ وَتَلْمُوتْ
 پُر شدن تَلْدَرُوتْ بَر کردن تَقُوتْ بَر پنه شدن تَوِيْدَرُوتْ
 وَتَوِيْعَرُوتْ سیر کردن تَلْنَمُوتْ آر میدن تَلْعَقُوتْ
 بهلنگ شدن تَلْمُوتْ بَر گردیدن و صبح تا تاراج کردن تَوَلُوتْ
 تافتن تَرْمُوتْ شانه کردن تَلْمُوتْ طپیدن تَبْشَرُوتْ
 سبیدن تَرَقْلُمُوتْ پاشان کردن تَقْمُوتْ وَتَقْمُوتْ
 گدازانیدن جیزی از سوراخ سوزن تَوْتُمُوتْ نادان شدن
 تَقَرْمُوتْ زخم شدن تَوَكِنُوتْ وراج شدن تَرْمُوتْ
 جَسیدن تَرْتُمُوتْ حَساییدن تَوَعْمُوتْ زنده شدن
 تَرْعَوْدُوتْ زنده کردن تَوَلْمُوتْ عرق کردن تَشْمُوتْ
 تَشْكَافْتِن سوراخ کردن تَشْلَمُوتْ دندان گرفتن و گزیدن
 تَكْمُوتْ وَتَعْمُوتْ دوزخ شدن و خاموش شدن تَبْگُوتْ
 قوریزیدن و راست اندادن و دخت شدن و خاموش ماندن

تَلْمُقْ طَلْبِيدَنْ تَلْمُقْ طَلْبَانِيدَنْ تَلْمُقْ دِيَوَانِيدَنْ
تَشُو كُمُقْ سَوَاحْ كَرْدَنْ تَوْقَرْ قَلْمُقْ خَاكْ بَرْدَا شَتَنْ
فصل الجيم الفارسي جَعْلَمُقْ بَقْتَحْ جِيمْ وَسَكُونْ عَيْنْ
بَعْمْ وَفَتْحْ لَامْ وَزَنْ كَرْدَنْ دِيَمُودَنْ چِينْمُقْ بَقْتَحْ كَسْرَهْ
جِيمْ وَسَكُونْ نُونْ قِيَا لَسْ كَرْدَنْ وَبَقْتَحْ نُونْ بِيَمُودَنْ وَخَا كِيدَنْ
چَرْمُقْ بَكْرَهْ جِيمْ وَسَكُونْ رَا ئِي مَهْمَلَهْ وَفَتْحْ نِيمْ بِيَجِيدَنْ
چَرْمُقْ بِحَرَكَاتِ مَذْكُورَهْ وَسَكُونْ نُونْ بِيَجِيدَهْ شَدَنْ
چَرْمُقْ بَكْرَهْ جِيمْ وَضَمْ رَا ئِي مَهْمَلَهْ بُو شِيدَهْ شَدَنْ چِينْمُقْ
بَقْتَحْ جِيمْ وَسَكُونْ يَا ئِي حُطِّي وَفَتْحْ نُونْ جَاوِيدَنْ چَقْرَمُقْ
بَقْتَحْ جِيمْ وَكَسْرَهْ قَا فْ وَسَكُونْ رَا ئِي مَهْمَلَهْ بَا لُكْ كَرْدَنْ وَبَقْتَحْ قَا فْ
گَزَا نِيدَنْ چِنَقْمُقْ بَقْتَحْ كَسْرَهْ جِيمْ وَسَكُونْ قَا فْ بَرَأْمَنْ
چِنَقْمُقْ مَثَلَهْ چَقْرَمُقْ بَقْتَحْ كَسْرَهْ جِيمْ وَفَتْحْ قَا فْ وَسَكُونْ
رَا ئِي مَهْمَلَهْ بَرَأوردَنْ چَقْرَمُقْ مَثَلَهْ وَايضاً فَرَايَدْ كَرْدَنْ حَكْرَمُقْ
مَثَلَهْ چَلْمُقْ بَقْتَحْ جِيمْ وَلَامْ نَوَا خَتَنْ وَبَكْرَهْ جِيمْ طَلْبِيدَنْ چَو غَلْمُقْ

بنوعین هم جیم و سکون غین معجم و فتح لام و سکون نون تاب خوردن
 جو غلغلوئی بحکات مذکوره و سکون تایی و زشت تابیدن
 چیمق معجم تاختن و شمشیر انداختن چیتز موت
 بفتح جیم و سکون بایی فارسی و ضم تایی و زشت و سکون رای بهله
 تاخت کنانیدن چیرلموت معجم و سکون رای بهله و فتح لام
 شادی کردن و بکسر جیم پیچیدن چیرلموت طلب کردن چوروت
 بکسر داد کردن جوز کلموت و جو لغموت پیچیدن شدن
 چرمت پوشیدن و پرزده شدن چومموت غوطه خوردن
 و غرق شدن چومرمت غرق کردن جوز کلموت سوختن
 جوز کلموت نیم سوخته شدن چاورموت برگردیدن چیموت
 بهم رسانیدن چیتز موت بی سلیقه شدن چغیموت و
 چقیموت حذر کردن و ترسیدن چغیموت و چقیموت گزیدن
 و چقیموت کشیدن چرک موت فکر کردن چکیموت حذر کردن
 فصل ابدال المصطلحه دریموت بتفحیم کرده ال و سکون

یائی صلی گفتن دکلموق بفتح دال و سکون کاف و غلامی
و فتح لام و سکون نون بر جستن و رسیدن پرنده دگموت
بضم دال و سکون کاف فارسی بانگ زدن دیکموت و دختن
و بر خوردن دغلموق بفتح دال و سکون عین معجم و فتح لام
داغ کردن دلغموق مثله دغلموق بکسر عین و سکون لام
داغ شدن و دختن و بر خوردن دیلیموق سوراخ کردن

فصل السین المبهمة سوزموق بتفخضم سین و فتح

رای مبهمة پرسیدن سنخوق بفتح سین و نون شمردن
و پنداشتن و بکسر سین آزمودن و بکسر سین و سکون نون
شکسته شدن سنخوق بحکات مذکوره و سکون تائی و ثنت

شمار کشیدن سینمزموق سخم کسره سین و کسر میم و سکون

زائی معجم فریب شدن سوزموق بفتح سین و ضم داو و سکون

رای مبهمة دانه از گاه جدا شدن سینگموق بتفخضم کسر سین

و نون خفی و سکون کاف فارسی هضم شدن سینگرموق

حرکات مذکوره و ضم کاف فارسی و سکون رای مهمله بهضم کردن سوزموت
 بتفخیم ضم سین و رای مهمله را نزن سوزلموت بتفخیم ضم سین و سکون
 زای معجم و فتح لام سخن گفتن و گاهی بجای ذا در نیز صدر یایی سکون
 انشهر می نماید سیلحموت بکسر سین و سکون یا و فتح لام
 عزت کردن سوزموت بفتح سین و ضم واو سر دشتن ده
 سوزموت حرکات مذکوره و سکون تائی قرشت سر د کردن
 سوزموت بتفخیم ضم سین و سکون رای مهمله و فتح دال مهمله
 کشان کردن سوزموت بفتح سین بر باد شدن و بر باد
 دادن سلحموت بفتح سین و سکون لام انرا اختن سوزموت
 بتفخیم ضم سین اول و سکون ثانی شاخ زدن گاؤ و بکر اول
 شاشیدن سینیزموت بتفخیم کسر ه سین و ضم بای فارسی
 و سکون رای مهمله جاروب کردن سغحموت بفتح سین و
 کسر غین معجم و سکون نون بنده افتن و یاد کردن و دوشیدن شیر
 و نهوشیار کردن و تندرست کردن سقحموت بالقاف مثله

سُو زَمْوَقْ بَغْجِمِ ضَمِّ بَیْنِ وَ سَكُونِ رَاۤیْ مِهْمَلِهٖ وَ تَائِیْ قُرْشَتْ
مَالِیْدِنْ سِیْمَقْ بَغْجِمِ كَسْرَهٗ بَیْنِ وَ سَكُونِ یَائِیْ حَطِیْ پُوسْتِ كَنْدِنْ
سِیَوْنَمَقْ بَغْجِمِ كَسْرَهٗ بَیْنِ وَ ضَمِّ وَاوْ دُوسْتِ دَاشْتِنْ سُو یَلْمَقْ
بَغْجِمِ ضَمِّ بَیْنِ وَ ضَمِّ یَائِیْ حَطِیْ وَ فَتْحِ لَامِ پُوسْتِ كَنْدَهٗ شْدِنْ سِیَلْمَقْ
بَغْجِمِ بَیْنِ وَ یَائِیْ حَطِیْ وَ سَكُونِ لَامِ نِیَكْ شْدِنْ سِیَمَقْ بَكْرَهٗ بَیْنِ
وَ سَكُونِ یَائِیْ حَطِیْ شَاشِیْدِنْ سِجْرَمْوَقْ بَغْجِمِ بَیْنِ وَ جِیمِ فَارِسِ
وَ رَاۤیْ مِهْمَلِهٖ سَاكَنْهٖ بَرَجْتِنْ سِجْرَمْوَقْ مَثَلَهٗ سِیَلْمَقْ بَكْرَهٗ بَیْنِ
وَ فَتْحِ لَامِ مَالِیْدِنْ وَ مَحْ كَرْدِنْ شَرْمَقْ بَغْجِمِ بَیْنِ وَ سَكُونِ رَاۤیْ
مِهْمَلِهٖ سَابِیْدِنْ سُو لَمَقْ بَغْجِمِ ضَمِّ بَیْنِ وَ لَامِ سَاكَنْهٖ بَزْرَدَهٗ شَانِ
سُو لَمَقْ بَغْجِمِ ضَمِّ بَیْنِ وَ سَكُونِ كَاوْ عَرَبِیْ دَشْنَامِ دَاوَنْ
سِیَمَقْ بَكْرَهٗ بَیْنِ وَ سَكُونِ یَائِیْ فَارِسِ پَاشِیْدِنْ سِیَمَقْ
بَكْرَهٗ بَیْنِ وَ فَتْحِ یَائِیْ فَارِسِ وَ سَكُونِ تَائِیْ قُرْشَتْ پَاشَانِیْدِنْ
سُو غَمَقْ بَغْجِمِ ضَمِّ بَیْنِ وَ سَكُونِ نُونِ فَرُودِ اَعْدَنْ وَ كَلْ شْدِنْ
شَمْعِ وَ انْقِیَادِ كَرْدِنْ سَنَقْلَمْوَقْ بَغْجِمِ بَیْنِ وَ نُونِ خَفِیْ وَ سَكُونِ
كَاوْ

کاف و فاریه و فتح لام بیحال کردن سَوَنْدَرْمَوْشِ بضم
 سین و نون ساکنه و ضم دال بهله و رای بهله ساکنه فرود آوردن
 و کل کردن شمع و منقا ساختن سُرْمَوْشِ بضم سین و رای بهله
 و لام ساکنه مانده و باریک شدن سِلَشْمَوْشِ بکسر سین و لام
 مفتوح و زین معجم ساکنه عزت همذکر کردن سَغْمَوْشِ بفتح
 و سکون غاین معجم و دشیدن شیر و هو شیار کردن و تندرست کردن
 و بالفاظ شده سِیغْمَوْشِ بفتح کسره سین و سکون غاین معجم
 گنجیدن سَخْمَوْشِ بفتح سین و سکون نون ضعیفی و جیم فارسی
 خلاصیدن سِیگِرمَوْشِ بفتح کسره سین و سکون کاف فارسی
 و کسره رای بهله بر جتن سَا سَمَوْشِ بفتح سین اول و کسره
 نانی بوی کردن و گنده شدن سُرْمَوْشِ بضم سین و سکون
 زائی معجم شنا کردن سَقَلْمَوْشِ بفتح سین و سکون قاف
 و ضم لام نگهداشتن و بالغین شده سَوْ قَمْمَوْشِ بفتح ضم
 سین و سکون قاف خریدن سَزْدَرْمَوْشِ بضم سین و سکون

زای مع و ضم دال هجده و سکون رای هجده شنا کنانیدن سیمون
 بتفخیم که سین و سکون قاف افشردن سکون بکسرین ده
 سکون کاف عری کاییدن و بالقاف کذا لک سیمون قاف ده
 بکسرین و سکون بای فارسی و فتح قاف و سکون رای هجده یکبار ده
 فرو بردن سیمون بفتح سین و سکون تائی قرشت فروختن
 ستر موت بفتح اول و ضم تائی قرشت و سکون رای هجده فرو
 سوغرموت بتفخیم ضم سین و ضم عین و سکون رای هجده شش
 کنیدن سوغرموت بتفخیم ضم سین و ضم عین و رای و سکون لام شش
 کشیده شدن سیمون بایشیدن و بکسرین انتخاب کردن و
 برجیدن و غایط کردن ستمقن الموق و ستمقن الموق
 چیز را خریدن سا و قمع و سا و موت و سا و شمع
 سر کردن سغرموت و سغرموت و سغرموت و سغرموت
 زرد شدن سغرموت کوشدن سقلموت و سغلموت
 صحت یافتن سغرموت و سغشموت کنجیدن و جماع کردن
 سغرموت

سَقَرْتُمُوْا وَسَقَرْتُمُوْا دَوَانِدَن اِسْب سِنْدُوْا
 شَكْتَن سِنْجَلْمُوْا حِيْدَن گَلْهَ وَغِرَه سِيُوْنْمُوْا خُوْش
 سِيُوْمُوْا دُوْسْت دِرَاشْتَن سَقْتُمُوْا اِسْتِيَاق مَدَشْدَن سَقْمُوْا
 بَخْشِ كِرْدَن فصل الثَّيْنِ الْعَجْجِي شَشْمُوْا بَعْمِ شَيْنِ اَوَّل
 وِسْكُون ثَانِي مَضْطَب وِجِرَان شْدَن وِتْفَحِم كِرَه اَوَّل وِرْم شْدَن
 شَشْمُوْا حِيْرَان كِرْدَن شَشْتَرْمُوْا بَعْمِ شَيْنِ اَوَّل
 وِسْكُون دُوْم وِضْم تَائِي وَرَشْت وِسْكُون رَائِي مَهْلَه مَضْطَب
 وِجِرَان كَنَانِيْدَن شَقْمُوْا بَقْمِ شَيْنِ وِسْكُون قَاف
 دُرْخِيْدَن بَرَق شَلْمُوْا بَقْمِ شَيْنِ وِلَام وِسْكُون تَائِي وَرَشْت
 اَرَاشْتَن شَلْمُوْا حَوَكَات مَذْكُورَه وِسْكُون نُون اَرَاشْتَه
 شْدَن شَغِيْجْمُوْا بَعْمِ شَيْنِ وِتْفَحِم كِرَه غَيْنِ مَعْجِد كِرَه
 جِيْم قَارِي بَرگُوْی كِرْدَن شِلْزُ غَمُوْا صِيْد كِرْدَن شَمْنُوْا
 وِشْمِيْزْمُوْا جَوَشِيْدَن فصل القَاف قُوْشْمُوْا
 وِتْفَحِم ضَم قَاف وِسْكُون شَيْنِ مَعْجِد بِمَرَاه كِرْدَن وِدَاخْل مَعْدُون وِ

در هم کردن قو شلمو بتفخیم ضم قاف و ضم شین
معج و سکون لام همراه شدن و در هم و داخل گزیدن قو یلمو
بتفخیم ضم و بهم یائی حطی و سکون لام غلیظ شدن قیتمو تسخ
قاف و سکون بای فارسیه گزیدن قتمو صبح قاف و سکون
تائی قرشت سخت شدن و سرد گردیدن قو تموش ماندن
قیتمو بکسر قاف و سکون یائی حطی قطع کردن و بقیع
قاف اندودن صحنه قیتمو بکسر قاف و تائی قرشت
و سکون لام کلکله کردن قو و تموش بتفخیم ضم قاف و تلمی
قرشت و فتح واو و سکون نون خرم شدن قو تموش بضم
قاف و رائی مهمله خشک شدن قو تموش محکات مذکوره و
سکون تائی قرشت خشک کردن قاف و شمو صبح قاف
بالف و ضم واو و سکون شین خرا دادن قاف و تموش صبح
قاف بالف و سکون واو و فتح لام تعاقب کردن قو تموش
بتفخیم ضم قاف و سکون یائی حطی گزاشتن قو شمو بتفخیم ضم
قاف

ضم قاف و سکون بین مہملہ فی کردن قانموق بمع قاف
ببالف و سکون نون خون کردن قانتشوق بمع قاف
و سکون تائی قرشت خون کنائیدن قانموق
در گرفته شدن کاترش و غیر آن قانموق بمع قاف ببالف و سکون
قاف تائی تکائیدن و نواختن و کوفتن قوتموق بکردن
قشرموق بمع قاف و سکون تائی قرشت و فتح رائی مہملہ
نیزه زدن قویموق بمع قاف و سکون بائی فارسیہ بر خالستن
قویموق بمع قاف و فتح بائی فارسیہ و سکون رائی مہملہ
بر خیزانیدن قنموق بکسر قاف و فتح نون عذاب کردن
و سنگ گرفتن و جوشیدن قوتلموق بمع قاف و کمره
تائی قرشت خلاص شدن قورشرموق مثله قوتالموق
لاب زنی کردن قوشرموق بمع قاف اول و سکون
تائی قرشت و فتح قاف تائی و سکون رائی مہملہ خلاص کردن
قیتتموق بمع قاف و سکون بائی حطی و کمره تازی قرشت بازگشتن

قَيْشَرْمَوْش بفتح قاف و سکون یای حطی و ضم تائی قرشت و سکون
 رای مهمله باز گردانیدن قَيْشَرْمَوْش بفتح قاف و سکون یای حطی
 و نون مفتوح جوشیدن قَيْشَرْمَوْش بفتح قاف و سکون یای حطی
 و فتح نون و سکون تائی قرشت جوشانیدن قَيْشَرْمَوْش بفتح قاف
 و یای ابد محاصره کردن قَاشَمَوْش بفتح قاف و الف و فتح تائی
 قرشت داخل کردن و آمیختن قَاشَمَوْش بفتح قاف و الف و
 کسره تائی قرشت و سکون لام داخل و همراه شدن قُوز شَمَوْش
 بتفخیم ضم قاف و سکون رای مهمله و فتح شین احاطه کردن قُوز شَمَوْش
 بتفخیم ضم قاف و سکون زائی مع و فتح غین مع رسیدن و کاویدن
 قُوز عَمَوْش بتفخیم ضم قاف و سکون زائی مع و فتح غین منقوط
 و سکون تائی قرشت رسانیدن و کاواندن قُوز شَمَوْش بفتح قاف و سکون
 جیم فارسیه گریختن و بضم قاف در بغل گرفتن قُوز شَمَوْش
 بحركات مذکوره و ضم تائی قرشت و سکون ادائی مهمله گردانیدن
 قُوز شَمَوْش مثله قَرِیمَوْش بفتح قاف و کسره رای مهمله و سکون
 یای

یائی حیطی بیره کن شدن و ایضا پیر گردیدن قِر لمو مثله
 قِیچِمُو بتفخیم کسره قاف و سکون جیم فارسی خاریدن
 قوگدُمُو بتفخیم ضم قاف و سکون لام و فتح دال و سنگیری کرد
 قلدُرُمُو بفتح قاف و سکون لام و ضم دال مهمله و سکون
 رای مهمله برداشتن و معنی گداختن نیز آمده قالقَمُو
 برخاستن قالدُرُمُو برخیزانیدن قلمُو بفتح قاف
 و سکون لام مانند قِیغُورُمُو بفتح قاف و سکون یائی
 حیطی و تفخیم ضم غین مع و سکون رای مهمله غم خوردن قیلصُو
 بتفخیم کسره قاف و سکون لام کردن قِیلنُمُو بتفخیم کسره
 قاف و فتح لام و سکون نون کرده شدن قوئغرُمُو
 بتفخیم ضم قاف و سکون نون خفی و ضم غین مع و سکون رای
 مهمله از بیخ بردن قِیرُمُو بتفخیم کسره قاف و سکون
 رای الهمله قتل کردن قِیرِلمُو بتفخیم کسره قاف و فتح
 هکسره رای مهمله و سکون لام قتل شدن قِیچقِرُمُو بتفخیم کسره قاف

اول و سکون جیم فارسی و کسره قاف ثانی و سکون رایی مهمله فریاد
کردن و طلبیدن قچقازمق و قچقارلمق و قچشمق
غوغا کردن قیسقزمق بتفخیم کسره قاف و سکون سین
مهمله و فتح قاف دوم و سکون رایی مهمله کوتاه کردن قیشتق
و قیشتقمق کوتاه شدن قیز نلمق بفتح قاف
یائی حطی و رایی مهمله و سکون نون و فتح لام میمانی کردن قشقمق
بفتح قاف و کسره شین معجز خاریدن قاذمق بفتح قاف باله
و فتح دال مهمله برچیدن قاذلمق بفتح قاف باله و کسره دال
مهمله و سکون لام برچیده شدن و ضم دال و لام محاصره شدن
قابلمق مثله قزمق بفتح قاف و سکون زائی معجز کردن
قیز قلمق بتفخیم کسره قاف و سکون زائی معجز و فتح قاف
دوم و سکون لام پریشان شدن قوژمق بفتح قاف و ضم
همزه و سکون رایی مهمله بریان کردن قوژلمق بریان شدن
قوژقمق بتفخیم ضم قاف و سکون رایی مهمله و فتح قاف ثانی

ترسیدن قورقموش بحکات مذکوره دسکون تائی ورنه
 ترسانیدن قورقموش بی اعتدالی کردن قورموش
 خک شدن قورموش خشک کردن قورموش رانیدن
 و تعاقب کردن قورموش قورموش و قورموش توجه کردن
 قورموش بندگی کردن قورموش و مسغوموش قربان
 شدن قورموش سکون رای و فتح حاجتین و سیاه شدن
 قورموش و قورموش تازیدن قورموش و قورموش
 بد کردن قورموش ایستاده شدن و طاقت آوردن
 قورموش نفوس کردن قورموش راه زدن قورموش
 بخل کردن قورموش و قورموش سرخ شدن
 قورموش تراشیدن قورموش تعاقب کردن قورموش
 کشیده دادن فصل الکاف کیلموش تفخیم کرده
 کامیابی و سکون لام آمدن کیلموش سخم کرده کام
 غری و لازم اول و سکون لام دوم آمده شدن کیلموش

قورموش
 قورموش

بحركات مذكوره وضم تائي قرشت و سکون راي مهمله آوردن کو موق
در آمدن کو موق مثله کو د موق بتفخیم ضم کاف عربی و قرشت
ضم راي مهمله و سکون نون ویده شدن کو د موق دیدن کو موق
بتفخیم ضم کاف عربی و سکون يائي حطی سوختن کو د موق
بحركات مذكوره وضم دال و سکون راي مهملتين سوزانیدن کو
فرو رفتن کو ي موق نیم سوخته شدن کو د موق بتفخیم
کاف عربی و سکون راي مهمله وفتح سين مهمله و سکون تائي قرشت
نمودن کو د موق نمودار کردن کو د موق بتفخیم ضم کاف
فارسي و سکون نون وفتح دال و سکون راي مهملتين فرستادن کیست
بتفخیم کسره کاف عربی و سکون سين مهمله بریدن کیست
بتفخیم کسره کاف عربی و کسره سين مهمله و سکون لام بریده شدن
کیست موق و کیست موق برانیدن کو ث موق بتفخیم
ضم کاف عربی و سکون تائي قرشت و بتفخیم ضم کاف فارسي و سکون
راي مهمله روانه کردن کو چ موق بتفخیم ضم کاف عربی
و سکون

و سکون جیم فاریه کو چیدن و بر آمدن کو چشتر موش
 بحکات مذکوره و ضم تائی قرشت و سکون رائی مهله کوچ کنائین
 کو نل موش سحیم ضم کاف عربی و ضم نون و سکون لام عادت کردن
 و بکبر نون رشک بردن کو لموش خندیدن کو موش
 سحیم ضم کاف عربی و سکون میم دفن کردن کو نل موش بتفخیم
 ضم کاف عربی و فتح تائی قرشت و سکون رائی مهله برداشتن
 کیچموش بتفخیم کسوه کاف عربی و سکون جیم فاریه دشن
 و گذارتن کیچشتر موش بحکات مذکوره و ضم تائی قرشت و سکون
 رائی مهله دیر کردن کو دش موش در بغل گرفتن و ملاقات
 کردن کو کو موش سبزه دیدن کو نل موش برداشتن کو انش
 افشاندن کیموش و کیموش پوشیدن جامه و غیره کیموش
 رفتن کو دش موش غسل کردن کز موش و کز لموش سیر
 کز لک موش سبزه کشیدن فصل اللام لغاموش بفتح لام
 اول و سکون غاین معجم و فتح لام ثانی بجائی کردن کچلموش

بفتح لام اول و سکون جیم و فتح لام ثانی لجا جت کردن فصل
 مَقْمُوقٌ صبح اول و سکون قاف و فتح تائی قرشت مدح کردن
 مَقْمُوقٌ بکسر میم و سکون تون سوار شدن مَقْمُوقٌ
 بکسر میم و سکون نون و ضم دال مهمله و سکون رایی مهمله سوار کردن
 مَقْمُوقٌ بکسر میم و سکون سین مهمله و فتح قاف و سکون
 رایی مهمله تبسم کردن مَقْمُوقٌ زود شدن مَقْمُوقٌ
 گله مندی کردن فصل الهاء هُوَ مَقْمُوقٌ محمضم ها و
 سکون رایی مهمله طوطو کردن سگ هُوَ مَقْمُوقٌ بفتح ها
 و سکون یائی حطی و ضم دال و سکون رایی مهملتین رانده بردن
 هُوَ مَقْمُوقٌ محمضم ها و سکون رایی مهمله و کسر میم بزه
 کردن هُوَ مَقْمُوقٌ محمضم ها و سکون رایی مهمله و فتح
 کاف رسیدن هُوَ مَقْمُوقٌ محکات مذکوره و فتح کاف و ی
 و سکون تائی قرشت رمانیدن هُوَ مَقْمُوقٌ محمضم ها
 و سکون رایی مهمله مانده شدن هُوَ مَقْمُوقٌ بفتح ها و رایی مهمله
 و لمان

و سکون تائی قرشت مانده کردن هاز تر موق منله هوزموق
 صوی بافتن هوزلموق تر شدن هاکر لموق لوندی
 کردن فصل الیائی تختانی یوزتموق بفتح یاورای مهمله
 و سکون تائی قرشت آفریدن یوزموق بمع یاورای مهمله
 بکار آمدن یوزموق بمع یاورای سکون زائی معی نوشتن و خطا
 کردن و کشادن یوزلموق بفتح یائی حطی و کسره زائی معی و سکون
 لام نوشته شدن و خطا شدن و به شدن یوزلموق بتخمیم ضم
 یائی تختانی و سکون قاف و فتح لام تجسس کردن یوزلموق
 سحیم ضم یائی و فتح تائی قرشت و سکون لام سرفیدن یازموق
 بمع یا بالف و رای مهمله ساکنه کفائیدن یازلموق بمع یائر
 حطی و کسره رای مهمله و سکون لام کفیدن یوزموق بتخمیم ضم
 یائی و ضم رای مهمله و سکون تائی قرشت روشن کردن یوزلوق
 بحرکات غنوه و سکون لام روشن شدن یوزموق بتخمیم ضم یائر
 و سکون زائی مهمله روانه شدن یوزلموق سحیم ضم یائی حطی

دقاف و سکون لام غائب کردن یوزموت بفتح یا و ضم
داو و سکون زائی معج و فتح لام شوخی کردن یا نموت بفتح یا
با الف و سکون نون به پہلو گوشتن یا فزومت بفتح یا با الف
و سکون نون و ضم دال و سکون رائی مہملہ بہ پہلو گردانیدن و
در گیرانیدن یو گنموت بفتح ضم یا و فتح کاف فارسی و سکون
نون بہ تسلیم خم شدن یقزومت بفتح یا و ضم قاف و سکون
رائی مہملہ نزدیک گردانیدن ییزتومت بفتح کمرہ یا و
سکون رائی مہملہ و ضم تائی قرشت و سکون رائی مہملہ بارہن
یلنگچموت بفتح یا و لام و سکون نون خیف و فتح کاف فارسی
و سکون جیم فارسی برہنہ کردن ییشموت بفتح کمرہ یائی
و سکون شین معج کشودن یسنموت بفتح یا و سکون سین مہملہ
ساختن یسنموت بفتح یا و سین مہملہ و سکون تائی قرشت ساختہ
کردن ییموت بفتح یا و سکون بائی فارسی معجم یلموت
بفتح یا و کمرہ بائی فارسی و سکون لام پوشیدہ شدن یولموت بفتح

ضم یائی و سکون لام موکدن یثموق یفتح یا و سکون تائی فرشت
خوابیدن یثموق ز موق یفتح یا و سکون تائی فرشت و تخم
ضمه قاف و سکون رائی مهله خوابا سیدن یثشتموق یفتح
کسره یا و کسره تائی فرشت و سکون نین معجم رسیدن ۵۵
یبر لموق یفتح کسره یا و فتح بائی اجمد کسره رائی مهله
و سکون لام فرستاده شدن یلموق یفتح یا و سکون لام لیسی
لیسیدن یثشتموق یفتح یا و ضمه نین معجم و سکون رائی مهله
پنهان کردن و فتح نین مکلن شدن یثشتموق یفتح یا
و ضمه نین معجم و سکون نون پنهان شدن یثموق بکر یا و
سکون نون تراشیدن یثملوق یفتح یا و سکون رائی مهله و فتح لام
آمر زدن و عفو کردن یثشتموق یفتح کسره یا و سکون میم
و فتح نین معجم و سکون تائی فرشت نرم ساختن یا البرموق
یفتح یا و فتح بائی اجمد و سکون رائی مهله زاری و غم
کردن یثموق یضم یائی حطی و سکون زائی معجم شنا کردن

یوموش بضم یا با دوا نشستن یوموش بضم یا و سکون مهم اول
 نوشیدن ییموش بتخیم کسره یا و سکون یائی ثانی خوردن
 پیید ز موش بتخیم کسره یا و سکون یائی ثانی خوردن پیید ز موش
 بتخیم کسره یای اول و سکون ثانی و ضمه ال مهمله و سکون رای مهمله
 خوراندن پییموش بتخیم کسره یائی اولی و کسره ثانی و سکون لام
 خورده شدن یقلموش بفتح یا و قاف و سکون لام کسره کون
 پیشموش بفتح یای اول و کسره بای فارسی و سکون شین معجمه
 چسیدن یقلموش بتخیم کسره یا و بکر قاف و سکون لام
 غلطیدن یشموش بکسره یائی حطی و سکون تائی قرشت کم کنان
 یثرموش بکسره یا و ضمه تائی قرشت و سکون رای مهمله کم کردن یوکوز
 بتخیم ضمه یا و کاف فارسی و سکون رای مهمله دویدن یوکوز
 حرکات مذکوره و ضمه تائی قرشت و سکون رای مهمله دو اندن
 پییز موش بتخیم کسره یا و سکون زای معجمه حل کردن پییز موش
 بتخیم کسره یا و کسره زای معجمه و سکون لام حل شدن و صحت یافتن
 پیچی

یِشْمَقْ بفتح یای اول و سکون ثانی پهن ساختن یِشْمَقْ
 بفتح یا و کسره هجره و سکون لام پهن شدن یَوْشْمَقْ بفتح یا و ضم
 واو و سکون شین معجزه نزدیک شدن یَوْمَلَمَقْ بفتح ضمه یا و فتح نیم
 و لام و سکون نون غلطان شدن یَقْمَقْ بفتح یا و سکون
 قاف خوش آمدن یَعْمَقْ بفتح یا و سکون عین معجزه باریدن
 یَلْدَرَمَقْ بفتح یا و سکون لام و ضمه دال مهله و سکون رای مهله
 رقصانیدن یَا دَشْمَقْ بفتح یا باالف و فتح رائی مهله
 و سکون شین معجزه صلح کردن یَزَلَمَقْ بضم یا و سکون زائی معجزه
 فتح لام و سکون نون رو آوردن یَوْزَغْرَمَقْ بفتح ضمه یا و سکون
 رائی مهله و فتح عین معجزه و سکون رائی مهله خمیر کردن یَوْگَلَمَقْ
 بفتح ضمه یا و سکون کاف فارسی و فتح لام بار کردن یَوْگَلَمَقْ
 بضم یا و سکون کاف فارسی و فتح لام و سکون تائی قرشت بارگذاشتن
 یَغْلَمَقْ بفتح کسره یا و کسره عین و سکون لام جمع شدن یِشْمَقْ
 بفتح کسره یا و سکون تائی قرشت رسیدن یِشْمَقْ بفتح ضمه

کره یا و سکون تائی قرشت و ضمّه کاف فارسی و سکون رایی مهمله
راسیدن یوزت یوزموش روبروشدن یوزغن موش
خمیر کردن آرد و غیره یوزگلموش دیر شدن یوشموش
تراشیدن یوغشموش سطر شدن یوقموش تنگ شدن
یوگموش باریدن باران یوموشموش گنده و بی مزه شدن ارقم میوه
یوشموش نرم شدن یوشتموش نرم کردن یلنلموش
دروغ داشتن یا غلموش چر کردن و روغن مالیدن یا غلموش
روغن مالیدن یغلموش گریه کردن یغلتموش گریه کنانیدن
یارموش نریاسیدن یشرلموش چسبانیدن یوشموش
آشتی کردن یا خچموش چکیدن یا شلموش تکر کردن یوقموش
گنه کار شدن یوقموش آموزیدن ییشلموش سبز شدن یلغزموش
پنهان شدن یارلیق موش زردار شدن پزموش واکودن
یزلموش داشتن یزنموش روشن کردن یزتموش باره شدن
یوقموش نزدیک شدن یوقلموش کم شدن یا فموش درگیر آمدن
از یوقموش

بِیَغْمَقْ جَمْعُ کَرْدَنِ یَغِشْتُورْ مَوْشِ جَمْعُ کُنَانِدَنِ ه

بِمَمَقْ اَمِکِدَنِ یُوْ لُوْ قَمَقْ دَر خُورْدَنِ بَیْتِ شَمَقْ

رسیدن باید دوم در بیان بعضی مضمرات از ماضی

و مضارع و امر و نهی و جز آن باید دانست که در زبان ترکی ه

علامت مصدر میم مفتوح و قاف ساکن است چنانکه گذشت پس

ماضی و مضارع و امر از صدر می آید چون کِلْدِی ماضی یعنی آید

و کِلْدَ در مضارع یعنی می آید و کِلْ امر یعنی بیا و این سه

صیغه را ماضی و مضارع و امر خوانند و اگر با همین ماحرف نغی ملحق

شود نغی گردد چون کِلْمَادِی یعنی نیامد و کِلْمَادُ

یعنی نمی آید و کِلْمَا یعنی میا و این را راجع به نغی و نهی خوانند

پس اولی صیغه نائی ماضی بیایم باز بترتیب صیغهای دیگر خواهیم آمد ^{مشق}

صیغهای ماضی کِلْدِی آمد کِلْدِی لا رَا آمدند ه

کِلْدِی نِک آمدی تو کِلْدِی نِکُو آمدید شما کِلْدِی و

آیدیم کِلْیِیْدُز آمده است کِلْیِیْبُ در لارا آمده اند

کِلِیپ سِن اَمَرَه تَو کِلِیپ سِن اَمَره ایشما کِلِیپ
اَمَره ام من کِلِیپ بِن اَمَره ایم ما کِلِیلا ز ایدی می اَمَره
کِلِیلا ز ایدی لار می اَمَره کِلِیلا ز ایدی نیک می اَمَره تو
کِلِیلا ز ایدی نیک می اَمَره ایشما کِلِیلا ز ایدی یم می اَمَره من
کِلِیلا ز ایدی وک می اَمَره ما ضیفه ای اَمَره کِلِیلا دَر
می اید کِلِیلا دَر لار می اَمَره کِلِیلا دَر سِن ای اَمَره کِلِیلا دَر سِن
می اَمَره ایشما کِلِیلا دَر من می اَمَره من کِلِیلا دَر یز می اَمَره ما
کِلِکو سِن دَر خواه اَمَره کِلِکو سِن دَر خواه اَمَره
کِلِکو مَنک دَر خواهی اَمَره کِلِکو نگیز دَر خواهی اَمَره
کِلِکو م دَر خواهیم اَمَره کِلِکو م بِن دَر خواهیم اَمَره
ضیفه ای اَمَره کِلِکای بیاید کِلِکای لار بیاید
کِلِکای سِن بیای تو کِلِکای سِن بیاید ایشما
کِلِکای من بیایم من کِلِکای بِن بیایم ما
کِلِ یا کِلِیپ نگیز بیاید کِلِسُون بیاید کِلِسُون
باز

بیايند چي هاڻي ٻي ڪيلما ڪيلما نينڪڙه
 ميايند ڪيلما سون بيايد ڪيلما سون ڏاڍو بيايد
 صيغاي جهڙ ڪيلما دي بيايد ڪيلما دي ڪڙ
 بيايد ڪيلما دينڪ بيايد تو ڪيلما دينڪڙه
 بيايد شما ڪيلما ديئم بيايدم ڪيلما ڏوڪ بيايدم
 صيغاي ٻي جهڙ ڪيلماي نمي آيد ڪيلما ايلوڙ
 نمي آيند ڪيلماي سين نمي آئي تو ڪيلماي سين
 نمي آيد شما ڪيلماي مين نمي آيم من ڪيلماي مين
 نمي آيم ما ڪيلما سن خواهيد آمد ڪيلما سلاڙ خواهيد آمد
 ڪيلما سن سين خواهيد ڪيلما سن سين خواهيد آمد
 ڪيلما سن مين خواهيد آمد ڪيلما سن مين خواهيد آمد
 اسم فاعل ڪيلڪو چي ڪيلما چي آيند
 ڪيلوڙ ڪيشي آيندگي اسم مفعول ڪيلڪان
 آمدگي ڪيلڪش آمدني بنده افعال مقرون

بشرط کیلینسا ایڈی اگر می آمد کیلینسا ایڈی
 اگر می آمدند کیلینسا نک ایڈی اگر می آمدی تو کیلینسا نک ایڈی
 اگر می آمدید شما کیلینسا ام ایڈی اگر می آمدم من کیلینسا نک ایڈی
 اگر می آمدیم ما کیلینسا اگر آید کیلینسا اگر آیمیند کیلینسا
 اگر بیائی تو کیلینسا نک ایڈی اگر بیایند شما کیلینسا ام اگر بیایم من
 کیلینسا نک اگر بیایم ما متفرقات کیلینسا نک کیراک بیاید
 کیلینسا نک کیراک ایڈی بایستی آمد کیلینسا نک بایستی آمدن
 کیلینسا نک کیراک بجز آمدن کیلینسا نک تا بایستد کیلینسا نک آمدن
 کیلینسا نک ایڈی آمدن من کیلینسا نک ایڈی آمدن تو کیلینسا نک
 از آمدن کیلینسا نک نیامد کیلینسا نک بایستی آمدن
 نیامد کیلینسا نک کیراک بجز نیامد کیلینسا نک کیراک
 تا نیاید کیلینسا نک ایڈی نیامد من کیلینسا نک بول
 آمده باشد کیلینسا نک بول می آمده باشد کیلینسا نک
 بول ای آمده شود کیلینسا نک الغائی آمد نخواهد بود

کیلینسا نک

کیلتس ابولوز آمده میشود کیلای مؤ آیا آمده کیلای
 مؤسین آیا می آید کیلای می آید کیلای کمیش خواهد
 آمدن کیلایان تا آمدن بدانکه فعل معلوم بسبب
 داخل شدن لام یا فون افاده معنی مجهول میکنند
 چون کیلیدی آمده شد و کیلیلوز آمده می شود
 و کیلندی آورده شد و علی هذا القیاس در هرگاه
 در آخرین کلمات لفظ در یا اثر بیفزایند اگر فعل لازم است
 متعدی شود چنانچه کیلندی آورده شد و کیلندی
 بودن سیده شد و هرگاه در آخر فعل کلمه تر باشد و آنرا خواهند
 متعدی نمایند لفظ غز بیفزایند چنانچه التوغز دی یعنی
 نشانیه شد و بیاید دانست که در زبان ترکی بعضی حروف
 است که بسبب آنها کلام مربوط شود و بدون آنها افاده معنی
 مقصود نمیکند از آنجمله در زبان ترکی لفظ دن بمعنی از
 و لفظ کچه بمعنی تا مثلاً کوک دن یز کچه باق یعنی

از آسمان تا زمین بنگر و لفظ غه بمعنی به و لفظی بمعنی را
مثلاً سز غه ایش کار تبشردک یعنی بشمارا
حسب یم و لفظ یله بمعنی با مثلاً سز یله ایتب بر
یعنی با شما گفته بودیم و لفظ دا بمعنی در و لفظ ازا بمعنی
میان مثلاً بواش داکردینک یعنی درین کار دادمی
و تنگ از تا سید اسده در یعنی در میان دریا کشته است
و لفظ از را و اوشتی بمعنی بالا و بر مثلاً کوک از را
چیغتی یعنی بر آسمان آمد و آت اوستید مندی یعنی
بر اسب سوار شد و لفظ افسی و توب یعنی زیر و پائین
مثلاً ایاغ اینستی ننگ تو فراغی خاک برپایش و
قورغان توئی یعنی پایان قلعه دیگر لفظ چی و این در آخر
کلمه لاحق شود و بمعنی فاعلیت افاده نماید مثلاً قوشچی
یعنی بازدار و قورچی بمعنی قور بردار دیگر لفظ غی و این
در آخر کلمه لاحق شود و بمعنی نسبت بهم رساند مثلاً بوزوغی

یعنی خشی و سود خشی یعنی واپسین دیگر لفظ بار
 و لفظ دور یعنی هست مثلاً ایسن بار یعنی عاقبت
 هست و خشی دور یعنی خوب هست و گاهی این دور
 لفظ را یکی استعمال نمایند مثلاً کیشیمیز بار دور یعنی آدم
 هست دیگر لفظ ایمیش بمعنی بوده و گاهی بمعنی هست هم استعمال
 شود مثلاً اوبدان بکیت ایمیش یعنی جوان خوب بوده
 و اولوغ ایمیش یعنی کلان بوده است دیگر ایکان و
ایکان در بمعنی بودگی و بوده است مثلاً کور کلوا ایکان
 یعنی خوش رو بودگی و ایتو کلوا ایکان دور یعنی نام دور
 و مشهور بوده است دیگر لفظ سینر لا آخر کلمه بمعنی نفی آید مثلاً
اوزوق سینر یعنی بی خوبش و دیگر یوق و ایماس
 بمعنی نفی مثلاً یوق ایدری یعنی نبود و یوق تور یعنی
 نیست و موند اوق ایماس یعنی ایچین نیست و لفظ
ایماس تور بمعنی نفی باشد دیگر لفظ لیق و لوق که در آخر

کلمه آید معنی فاعل یا نسبت مثلاً آت لیق در یعنی صاحب است
و بمعنی نامور هم آمده است و تاشکندی یعنی یار یعنی تاشکندی
و شوق لوق یعنی سردی و ایشیق لیق یعنی گرمی دیگر دك
و کیبی معنی مانند و شبیه مثلاً تو یاش دك یعنی مانند آفتاب
و یولدر کیبی یعنی مانند ستاره دیگر لفظ جله برای بیان
مساوات مثلاً کو نکلی تاشچه قاتق اینمیش یعنی دوش
برابر سنگ سخت بوده است دیگر لفظ کیواک یعنی باید مثلاً
اویامک کیواک یعنی باید سنجید و تویمک کیواک اندی
یعنی بایستی فهمید و کیواک تور یعنی می باید دیگر لفظ نی
یعنی را مثلاً او غری نی تو نیم یعنی دزد را گرفتم و نی
بمعنی چله هم می آید مثلاً نی ایتی یعنی چه گفت و نی دوز
یعنی چیست دیگر لفظ نینک و این برای اضافه است مثلاً
سیز نینک او غلی یعنی بر شما و مونینک اتی نیدور
یعنی نام این چیست و گاهی در آخر اسم دوم یائی کسره در آرند
یعنی

و معنی اضلعت و وصیت حاصل شود مثلاً خائفی و اولوغ
 کیشی یعنی غلام بادشاه و مرد بزرگ و اگر حرف آخر قبول کرده نهند
 بجای کرده لفظ سنی می آرند مثلاً بوغو نیک از قه
 سنی یعنی پست گوزن و آتاتینک آتاسنی یعنی مادر
 پدر و اولوغ آتاسنی یعنی پدر کلاش پس از اینجا باید
 دانست که بای ما قبلش مکسور باشد و لفظ سنی گاهی
 افاده ضمیر هم میکند چنانچه از مثال اولوغ آتاسنی معلوم شد
 دیگر لفظ ساد آخر فعل برای شرط می آید مثلاً کیلسا
 کیلسا مین یعنی اگر بیاید بیایم من و نینسا کیلای
 کیلما دیم یعنی اگر آمد نیامدم من دیگر یوقسا مثلاً
 یوقسا بولور یعنی و اگر نمی شود و میخشی بولور کم باز
 یعنی خوب است که هست دیگر لفظ داغ است که برای تشبیه
 می آرند مثلاً موند داغ یعنی این چنین و انداغ
 آنچنان و او شونداغ همچین مثلاً مین دیم

داعی سین ویدینک یعنی من گفتم تو نیز گفتی و سینه
تقی کیلدینگیز یعنی شما هم آمدید دیگر راع است که بمعنی ^{فصل}
افزاده میشود مثلاً بخشی راع و یواق راع یعنی
خوب تر و دور تر دیگر لفظ غینه است و این در آخر کلمه محبت
افاده تصغیر و تنقیص می آرند مثلاً آت غینه یعنی
آسپک و سو غینه یعنی آبک دیگر لفظ مؤوی
و اینها را برای افاده استفهام می آرند مثلاً قیلدی مؤ
یعنی آیا کرد و قیلد مؤ سین یعنی آیا میکنی و یوک
می سین یعنی آیا بهلوان هستی دیگر لفظ نکی و این
برای تمذیک و تخصیص در آخر کلمه می آرند مثلاً سیز نکی و
بیز نکی یا شقا ایماس یعنی از آن ما و از آن شما ^{علا}
نست دیگر لفظ بو و مؤ بمعنی این مثلاً بو تو تار کیش
دور یعنی این فاصله دور است مؤئی توید دور سیز
یعنی این را می فهمانیم و اول بمعنی او می آید مثلاً

۱. اَوَّلُ اَمِذَا نَ يَكْنِيثُ اِنْكَانْدُوزِ یعنی او جوان
 است خوب بوده است و آن یعنی آن می آید مثلاً اَنجَه ۵
سَوَزَنِي لَارَاوُوتِي یعنی آنقدر سخن نارا فراموش کرد
وَاوَشْمُوْنَجَه و اَوَشْمُوْنَجَه یعنی همین قدر پس و
مُوْنَجَه نِي دِيرِ سِين یعنی اینقدر چه بگوید دیگر لاوت
 و این در آخر کلمه اسم آرند و افاده معنی مکان میکند مثلاً قیشلاق
 یعنی جای زمستان و ییللاق یعنی جای تابستان قیش
 نام زمستان است و یاز نام تابستان ذرا را بیا بدل کردند
 دیگر نیمه یعنی چه مثلاً نیمه بُو یوز سیر یعنی چه فرایند
 و گاهی میم حرف غمه بگویند چون نِي اِيْنَشْ یعنی چه گفت
 دیگر لفظ نیمه سَه یعنی چیزی نیمه سَه اوقو
غاندوز و اوغو غاندوز یعنی چیزی خوانده است
 دیگر لفظ قایسی یعنی کدام مثلاً قایسی اذوق سین
 یعنی کدام قسیده دیگر لفظ کیم یعنی که مثلاً کیم کیدار ایدی

یعنی کہ آید دیگر لفظ ناعو یعنی چرا مندا ناعو تائره
باس یعنی چرا نمی شناسد دیگر لفظ نجو یعنی چون چگونه
مندا نجو کیم باز اشتهی او روشماریم یعنی چگونه
که اشتهی کردند بخنکیم و نجو ایش نی قوزار سیز
یعنی چگونه کارزار است می نمایم دیگر قایان یعنی کجا مندا
قایان اینمش سیز یعنی کجا بوده آید دیگر لفظ قاجا
یعنی کی مندا قاجان آنکلا سیز یعنی کی می رسید
دیگر در زبان ترکی از مصدر مضارع بایدک تصرفی معنی اسم
فاعل را گیرند مندا قلمافچی یعنی آنکه نماید و بلوز
یعنی آدم دانا و قیلغان یعنی کننده و کاهبی از اسم فاعل
وصیغه مضارع معنی مصدری قصد نمایند مندا ایش و نغا
ندین اینکار دی بیلندیم یعنی از کار شدن پیش داریم
و کیلوری داتیم یعنی در آمدن او رسیدم دیگر زبان
ترکی باشد که تا و دال با هم مبدل شود و معنی همان باشد مثلاً

فلانی سید تور و سید دور و معنی همین باشد که فلانی سید است
 و همین دستور کاف و قاف و غین با هم منبذل شود و معنی همان
 یکی باشد مثلاً کیلمک و کیلمق و کیلمع معنی بر همین
 آهرن است و به تفخیم حرکتی معنی دیگر پیدا میشود و بتریق همان
 حرکت معنی دیگر مثلاً یینمق و یینمک کمره یا رسیدن است
 و بتریق کمره مذکور کم شدن و در بعضی از کلمات میان هر دو
 حرکات اشترک هم بنظر آمده و نیز باید دانست که در لغت
 ترکی اصل کلمه بلا زیادت و نقصان در صیغه امر می باشد مثلاً
 کیل یعنی بیا پس اگر در آخر کلمه دال مکسور لاحق شود ماضی
 میشود چون کیلدی و آخر همین امر مفتوح نموده کلمه
 در زیاده نمایند مضارع میشود مثلاً کیلد و اگر در آخر همین
 امر لفظ مقون بیفزایند مصدر میشود چنانکه گذشت و نیز باید دید
 که اگر مصدر ساکن است ماضی و مضارع به دستور جمع می آید و اگر حرف
 آخر مصدر مفتوح است مثلاً سینمق یعنی از نمودن پس ماضی

آن سینه‌ی خواهد آمد یعنی آژنود بفتح حرف آخر که قبل از علامت
 ماضی یعنی کلمه‌ی آژن است و در مضارع بعد از حروف اصلی و قبل
 از حروف علامت مضارع یائی ساکنه باید آورد مثلاً سینی در
 یعنی می از امید و علی هذا القیاس در ضیغهای دیگر درین
 نسخ مطبوعه حرکات حروف علامت و ضمایر جمع و غیره را
 بر طبق اصل گذاشته شده باب سوم در بیان اسمائی
 جو آمد و جز آن فصل اول الف مع الالف آتا
 بفتح الف محدوده و تائی و ثنت مفتوحه و الف ثانی مقصوره پدرا
 آتا حرکات مذکوره و فتح نون مادر آبا بفتح الف محدوده و فتح
 بائی ابجد غم آغا بفتح همزه محدوده و فتح غین معجم برادر کلان
 آکا بفتح همزه محدوده و فتح کاف عربی برادر اینکا بنفخیم
 همزه و فتح کاف فارسی صاحب او بفتح همزه محدوده و و او
 و الف آشیان اوزگا بنفخیم ضم همزه و سکون زائی معجم
 و فتح کاف فارسی یعنی دیگر اینکا بفتح الف و کسر لام
 و فتح

وفتح کاف فارسی پیش آیا: بفتح هزه ممدوده وفتح یای حطی کف دست
 کب وضمه آرا بفتح هزه ممدوده وفتح رایی مهمله در میان او وبتفخیم
 هزه وفتح دال مهمله بلند او زرا بتفخیم ضم هزه و سکون زای معجمه وفتح
 زای مهمله بز و بالا او وبتفخیم ضم هزه وفتح واو بمعنی رایی ه
 اویدا بتفخیم ضم هزه و سکون یای حطی وفتح دال مهمله در خانه
 اندا بتریق ضم هزه و سکون نون وفتح دال مهمله آنجا بمعنی آواز
 بکن نیز آمده او شد بتفخیم ضم هزه و تریق ضم شین معجمه و سکون
 اکنون وفتح دال مهمله همین جا او را بتفخیم ضم هزه و سکون رایی مهمله
 وفتح تائی قرشت در میان الاشا بفتح الف ولام وشین معجمه
 پشت ایشک اغا بتفخیم کسره هزه و تریق شین معجمه و سکون
 کاف عربی وفتح الف ممدوده وفتح غین با الف در بان ودار وضمه
 دیوان خانه او را بفتح بتفخیم ضم هزه و سکون رایی مهمله وفتح دال
 و تریق ضم یای ابجد وفتح غین معجمه نام امیری اولوغ آتا
 پدر کلان آچا مادر آپا خواهر کلان آتا کا پدر رضای

آنکا مادر رضائی ایترکانا ز پرورد اوژکا آن ایلا
وان بیدو با آن اوق ایلا وائی بیدو با آن
آنعا و آنکا آن آن آرا و آن اوژنا ۵۵
وان از اغانی و آن ایچرا در میان آن آن
اوژریتا و آن اوژریتا و آن اوژریتا
وان استیدا و آن اوژریتا بالائی آن
آن سولفر بعد از آن و آن سولفر همان کس
ایلا یسا هر کجا اوژریتا و آن سولفر همان کس
اوژریتا و آن سولفر همان کس
آنچه آنجا آنقدر اوژریتا و آن سولفر همان کس
آنقدر رتبه اوژریتا و آن سولفر همان کس
اینکامدم اوژریتا و آن سولفر همان کس
آیا عمه کلان اوژریتا و آن سولفر همان کس
بست اوژریتا و آن سولفر همان کس

نحوه
ابوشقا

اوچا

نو چاشناق البرغا گوشواره ایکن سوزن او قرا
 کاسه و چماخبر از پاجو الماسیب آلاه
 سبب بلق او تلغا ریزه بر مرغ از یا راه آب اینجا
 باریک اینجا باریکی ایستاماتب استاده
 و ایستافازه او زرا کلها الغزیا کار دین ازقا
 حجامت گاه الفت مع التبا الب بفتح هزه
 ۱. محدوده و ترقیق کرده لام و سکون بای ایجد گرفته اولب
 بفتح هزه محدوده و سکون و او و فتح لام شکا و کرده ایستکب
 بتفخیم کرده هزه و ترقیق کرده سین مهله و سکون رای مهله و فتح کلز
 عربی و سکون بای ایجد رحم کرده از لب ترقیق ضم هزه
 و سکون زای مو و فتح لام و ترقیق کرده نو و سکون با بمعنی
 کتب کرده این بتفخیم کرده هزه و سکون بای فارسی
 و ریمان او ب بتفخیم ضم هزه و سکون بای فارسی
 بوسه الب بفتح الف و سکون لام و بای فارسی پهلوان

الإلف مع التاء فوقانية آت

بفتح همزة ممدودة وسكون تا اسب وبعني بذار هم آمده است
أوت بتخيم همزة وسكون تا آتش وعلف وتلخ
وبعني بذار هم آمده است آت بفتح همزة ممدودة ونون خفي
وسكون تا سوگند أوت بتخيم همزة وفتح يائي حطي
وسكون تائي قرشت شرم آيت بتخيم كسرة همزة وسكون تائي قرشت
كوت أوت بتخيم همزة وضمه نون وسكون تا فراموش
آت بكسرة همزة وسكون تائي قرشت سگد بعني كم شود بكن
وبگو هم آمده انگشت بفتح همزة ونون خفي وسكون كاف فارسي
وكسرة غين مع وسكون تائي قرشت سرخاب آت
بضم همزة وفتح زائي مع وسكون تا دراز بكن دروانه بكن
بضم همزة وفتح زائي مع بالالف وسكون تائي قرشت قومي از
ترك أوت بتخيم همزة وسكون يائي حطي وفتح يائي
همزه وسكون تائي قرشت فرق از ترك الف والفت

لفظ

سرخاب الت مثله ایکت جان اژوت زین
ایستک تب اژوت منزل اژوت برق
ایلیت پیر او خشتا مانند کن ایلیت
ترکن اژلات قیده از چغنائی ایشت بنو
یانجه قارث آنقدر بار اژت زیاده شد الا نغرات
موش کلان اژوت غول اژقت پشت لاف

مع الجیم اوج بزم بزمه و ضم و سکون جیم کف دست
اوج به تخیم ضم بزمه و ضم رای بهله و سکون جیم روزه اشج
بکمره بزمه و فتح نون اولی و نون ثانی خفی و سکون جیم اعتقاد
از گنج بزم بزمه و سکون رای بهله و فتح کاف فارسی و نون
خفی و سکون جیم نام شهریت اشج بکمره بزمه و فتح
شین و نون خفی و سکون جیم اعتقاد اچ بکمره بزمه
و سکون جیم فارسی بطن و درون و بمعنی بیاشام هم آمده است
اچ بفتح بزمه محدوده و سکون جیم فارسی گرسنه و بمعنی واکن هم آمده است

اَیْج بضم هزه و سکون جیم فارسی دشمن و سپر و معنی نوک
 در سه هم اندر است او و ما چ بضم هزه و سکون و او و فتح نیم
 بالفت و سکون جیم فارسی نوعی از طعام او و ر کج به تقجیم ضم
 هزه و سکون رای بهد و فتح کاف عربی و سکون جیم فارسی
 کوهان شتر او و ج صا چ و او و ش صا چ بهشت
 ایند کا چ بزیر او و ت و ج قرض ایجا چ درخت
 از ت و ج بوزن فرود نیزه اشج دیگر گلشن الالف
 الدال المهملة او و نجو ذ به تقجیم ضم هزه و سکون یون
 و ضم جیم اجد و سکون دال قرض و مطالبه او و ذ به تقجیم ضم
 هزه و سکون دال قرض و گاد و بربان ترکان آتش او و ضم یکم
 و فتح دوم آری ایند بکسر هزه و سکون یا و دال خوش بوی ه
 افد بالفتح سو گند از منند آری الالف مع الواو
 او و به تقجیم ضم هزه و سکون را بیلندی و آسمان و مقام
 او و غز به تقجیم ضم هزه و ضم غین مع و سکون را ها و ن
 بهین ۱

جوین و قلعه ایغوز نام الوسی از جغتای
 اینکین بتفخیم کسره همزه و کاف فارسی و سکون را بترین اگر
 بکنزه همزه و کاف فارسی و سکون را اوج او گویند بتفخیم همزه
 و ضم کاف فارسی و سکون را بگردان اِدْز بتفخیم همزه و کسره و ال
 مهمله و سکون را پشته اِیْز بتفخیم کسره همزه و سکون را مرد و مهر
 اولاد بتفخیم ضم همزه و فتح لام و سکون را آنها آخر فتح
 همزه معدوده و فتح غین و سکون را گران و فرق از اترک
 آقشقر بتفخیم همزه معدوده و سکون قاف و فتح سین و نون خفی
 و فتح قاف ثانی و سکون را آفتاب اِیْز نکلا و فتح همزه
 و سکون یای حلی و فتح را و سکون نون و فتح لام و سکون را
 مردان خدا افشار بتفخیم همزه و سکون فاء و فتح شین معجم الف
 و سکون را قومی از ترکمان قرلباش اِیْکا ز دین او قون
 بهم اِیْوُز سرنگون کن اِیْوُز جاهل و بد رو و معنی بزن
 او کوْز آب نر اِیْسُر نسیم صبح آلدوْز بکیران اولدوْز

بکش ایلتور بار سال اولتور سئین اوچقور
 بیران ایئر سر و بمعنی جدا کن اوچقور
 الکنس مع اول و ضم سوم بی پدر و مادر انکر بضم همزه کاف
 این ان ایلغار تاخت اریغر بالفتح ناپاک اولنکر
 بروین اوچار بازار ایلیدر غار دیگر اولو بالفتح موم
 الالف الزا المعجمه اول بضم همزه و سکون زائنه
 و هنر مند و بمعنی شیر هم آمده و سخم ضم بمعنی خود اذ بکره همزه و سکون
 زابی اوکر سخم همزه و ضم کاف عربی و سکون زانرگا و ایلدر
 سخم کره همزه و سکون لام و کره دال و سکون زایسج اوکر بضم همزه
 همزه و فتح رای بهله و سکون زانجت طالع اوغور بضم همزه و غین
 مع و سکون زایله و نام بادشاهی اکر بکره همزه و کاف عربی
 و سکون زاتوام اغز بفتح همزه و کره غین مع و سکون زادهن
 اوچور سخم ضم همزه و ضم جم فارسی و سکون زانرزان اونگور
 بضم همزه و ضم کاف فارسی و سکون زانرزان آت سئین بضم همزه

ممدوده و سکون تائی قرشت و کسره سین همد و سکون ز اشبی نام
 اوز کبی اذکم این بوی این بی و قدم اوز عددی
 اوز کوز نصیحت ان یوزب پوز روبروی ان اسطر
 بفتح یکم و کسر سوم بی اصل اسغوز بفتح یکم و کسر سوم بیج کاری
 اینسوز بکر خواب اذدموز بکر یکم و چهارم بی هنر اذ
 بضمین روزی اذ این بکر تین و بکر چهارم در بیج اوز کوز
 نرگا و در روید کلو حصی نوشته اولتوز بضم یکم و فتح دوم و کسر چهارم
 بی شرم این نام جانوری که او را حواصل گویند از اندک و بقه
 هم آمده است اینجا ز علم بالفتح نام ولایتی است اینسوز بفتح
 یکم و کسر سوم باده خوارزم این بامد نام داروی اریغوز
 بفتح یکم و کسر دوم و چهارم ناپاک و بین معنی برای همد هم آمده است
 جنایچه گشت الف مع السین الممد الوش
 بفتح حمزه و ضم لام و سکون سین احوال الوش بفتح حمزه ممدوده
 و ضم لام و سکون سین دور الوش بفتح حمزه و لام و سکون سین

حو اندک اوش بتفخیم همزه و سکون سین بیان این
 بکره همزه و سکون سین بوی و تفخیم کسه همزه عقل اوش
 بضم همزه و لام و سکون سین قید بزرگ اوش بضم همزه
 و رای هله و سکون سین قومی است اوش بفتح همزه مدوده و سکون
 سین اویران بکس و فی المویده اوش قاقم که موینه
 و حردنی اوش بالضم عقل انتی اقوز ماس خواهد دید
 او و ثماش دلا سا خواهد کرد از با ماس بصح
 کرد او دز ماس سرنگون خواهد کرد ایاش هوای صا
 الف مع الشین اوش بفتح همزه مدوده و سکون
 شین طعام معروف اجاش بضم همزه و فتح جیم فارسی الف
 و سکون شین ستیزه از تش کاروان اوش هم نام
 او غلمش نام بادشاهی از ترک او لاش بتفخیم
 همزه و فتح لام و الف و سکون شین قمت او خشاش
 بتفخیم همزه و سکون خای معج و فتح شین معج و سکون شین معج دوم مانند
 محلا الحقیقی

دَعَائِی خَیْرِ اَشْفِی بَفْتَحْ عِزَّهُ وَکِرَهُ قَافِ وَسُکُونِ شَیْنِ عِزِّهِ
 دَعَائِی خَیْرِ اَقِیْشْ مِثْلَهُ اِشْ بَکَرَهُ عِزَّهُ وَسُکُونِ شَیْنِ
 عِزِّهِ کَارِ اَزْکَاشْ بَفْتَحْ عِزَّهُ وَسُکُونِ رَایِ مِهْلَهُ وَفْتَحْ کَافِ عِزِّهِ
 وَسُکُونِ شَیْنِ مَوْجِ دَرِیَا اِکْدِشْ تَرِکِی کِه مَادِرِ اَوِ هِنْدِی بُوَد
 وَاِیْجِه اَز دُجَنْسِ پِدا اَیْدِ اَوْ زَیْشْ جَانِ وَتَنْ وَسَرِ
 اَوْکُوشْ دُوسْتِ اُکْشْ بَیَا رِ الْقَمِشْ سِتِ
 الْقَمِشْ دَعَائِی نِیکِ اِیْشْ یَارِ آتَاشْ بَفْتَحْ عِزَّهُ
 مَدُودَهُ وَفْتَحْ تَائِی وَرِشْتِ بَا اَلْفِ وَسُکُونِ شَیْنِ هِمَامِ اَوِ نِیَاکِ
 بَفْتَحْ عِزَّهُ وَسُکُونِ یَائِی حَظِی وَفْتَحْ نُونِ وَسُکُونِ شَیْنِ اَزْ نَا
 اَشْفِی لَاشْ بَفْتَحْ عِزَّهُ مَدُودَهُ وَسُکُونِ تَائِی وَرِشْتِ وَبَفْتَحْ عِزَّهُ
 وَفْتَحْ کَامِ وَسُکُونِ شَیْنِ عِزِّهِ جَنگِ اَوْدُوشْ بَفْتَحْ عِزَّهُ
 هَزَائِی مِهْلَهُ وَسُکُونِ شَیْنِ جَنگِ وَچِیْرِکِی اَبَدِشْ طَرَفِ
 اِیْمِشْ طَعَامِ خُورْدَنِی وَمِیُوَه اَز هَر قِسمِ اَلتَمِشْ عَدُوْشْ
 دُفُوجِیکِه بَنَانِ هِر اَوَّلِ وَسَر دَارِ بَاشْدِ اِیْمِشْ عَدُوْشْ

الْغَيْثُ سِرَابُ الْوُشِ حَصَّةٌ طَعَامُ اِيْرَابِلِش
 زَمِيْنِ بَيْتِ الْاَلَفِ مَعَ الْغَيْنِ الْمَجْمُوعِ اَوْ تَاغِ
 بَعْضُ بَرْهٍ وَفَتْحُ تَائِيْ قُرْشَتِ بِالْفِ وَسَكُونُ غَيْنِ خَاذِ وَحَرْفِ
 وَبَرْهٍ بِرِمْغِ اَوْ تَاغِ غَاثِلَهْ اِنْ تَاغِ بَكْرَهْ بَرْهٍ وَفَتْحُ نُونِ
 بِالْفِ وَسَكُونُ غَيْنِ صَاحِبِ وَمَعْدَةِ اِيَاغِ بَعْضُ بَرْهٍ وَبَائِيْ
 حَطِيْ وَسَكُونُ غَيْنِ بَرْبَائِيْ وَكَلَامِ اِيْجَاغِ بَعْضُ بَرْهٍ وَفَتْحُ جِيمِ هَائِيْ
 وَالْفِ وَسَكُونُ غَيْنِ دِيْكَدَانِ وَطُوقِ كِهْ دِرْ كَرْدَنِ اِنْدَازِ اَوْ شَدَائِيْ
 بَعْضُ بَرْهٍ وَبَعْضُ نُونِ وَسَكُونُ نُونِ وَفَتْحُ دَالِ بَهْلَهْ بِالْفِ وَسَكُونُ غَيْنِ
 بَيْنِ طَوْرِ اِتَالِيْعِ بَفَتْحِ بَرْهٍ وَتَائِيْ وَشَتِ وَبَعْضُ كَسْرَهْ لَامِ وَسَكُونِ
 غَيْنِ تَرْبِيْتِ كَسْنَدِهْ وَصَاحِبِ اخْتِيَارِ اَرْوُغِ بَفَتْحِ بَرْهٍ وَبَعْضُ
 رَائِيْ بَهْلَهْ وَسَكُونُ غَيْنِ لَازِغِ وَكَدَائِيْ وَبَعْدَ بَرْهٍ بَادِيْ كِهْ وَفَتْحُ
 اِنْطِقَامِ غَدَا اَزْدِيْنِ بَرَايْدِ اَرِيْغِ بَعْضُ بَرْهٍ وَبَعْضُ كَسْرَهْ رَائِيْ بَهْلَهْ
 وَسَكُونُ غَيْنِ يَكْرِ وَجَوِيْ اَوْ دُوشِ رَقَاوْتِ بَعْضُ بَرْهٍ وَبَعْضُ
 وَبَعْضُ رَائِيْ بَهْلَهْ وَسَكُونُ نُونِ مَجْمُوعِ وَفَتْحُ رَائِيْ بَهْلَهْ دُومِ وَفَتْحُ حَافِ
 بِالْفِ

انضمام

با الف و سکون غنین تار و بود اَلَاغ بضم هزه و صم لام
 با الف و سکون غنین تینز روی که برای او السب و توشه میبادارند
 تا بجائی که نام زد باشد بزودی احمد یعنی نواری دال بر آسبغ بفتح هزه
 ممدوده و نفخم کمره سین همد و سکون غنین کرم و فایده او راغ
 معجم ضم هزه و سکون رای همد و فتح بای اجد و الف و سکون غنین
 خشکی که برای خمیر می باشد اَزغ بضم هزه و رای همد و سکون غنین
 تخم و قبیله اَسبغ بکمره و نفخم سین همد و سکون غنین کرم
 او دروغ تیار او ثلوع علف زار او راغ درود دال
 او لوغ کلان اَداع جزیره از جماع کهنه جامه
 اَجینغ تلخ البغ گرفتار و حاصلات ایلغ و رس الالف
 مع القاف او یغاق معجم ضم هزه و سکون بای حطی و فتح
 غنین معجم الف و سکون قاف بیدار او یغاق بضم هزه
 و سکون بای حطی و فتح میم بالف و سکون قاف انگشتان و کلبه
 اَجحاف بضم هزه و سکون جیم فارسی و فتح میم بالف و سکون

سپست از یاقوت بفتح هزه و سکون رایی مهمله و فتح بایی اجمد
والف و سکون قاف افسون العنقوت بفتح هزه و سکون لام
و ضم غین مع و سکون نون و فتح جیم فارسی و سکون قاف کاز که بهندی
جهولا گویند اوداق بتفخیم ضمه هزه و فتح رایی مهمله بالف
و سکون قاف دانش او شلاق بتفخیم ضمه هزه و سکون تایی
قرشت و فتح لام بالف و سکون قاف علف زار اقوشاق
بفتح هزه و تفخیم ضمه قاف و فتح شین والف و سکون قاف نه
دل و گرده اچملاق بفتح هزه و سکون جیم فارسی و فتح میم
و بکره لام و سکون قاف سابون الجوق بفتح هزه
و لام و تفخیم ضمه جیم فارسی و سکون قاف کاشنه اووق
بفتح هزه و سکون واو اول و ضم واو ثانی و سکون قاف پوش
جوین خرگاه العنقوت بفتح هزه و لام و سکون میم و فتح
جیم فارسی و سکون قاف ابلق اتلیق بفتح هزه و سکون
تایی قرشت و تفخیم کره لام و سکون قاف نامدار و معنی بواهم
ادوق ۱

از توفت بمعجم هزه و سکون رای مهمله و تفخیم ضم ثانی قرشت و
 سکون قاف زیاده و بای اوفت بمعجم هزه و سکون قاف
 بر و کلمه است که دلالت بر جهر سند مثل تینگری اوق
 پیر در یعنی خدای میدهد و بس بمعنی تیر هم آمده اشاق
 بضم هزه و فتح شین معجم باله و سکون قاف ریزه و طفل
 اقسوت بمعجم هزه و سکون قاف و فتح سین مهمله و سکون
 قاف ثانی لنگ اچر چاف بضم هزه و جیم فارسی و
 سکون رای مهمله و فتح جیم دوم باله و سکون قاف استخوان
 میان سینه و گردن که پندی هانس میگویند انگرو شکره
 هزه و سکون لام و فتح کام فارسی و رای مهمله و سکون قاف
 بیشتر آچو و بمعجم هزه و صدوده و تفخیم ضم جیم فارسی
 و سکون قاف کشاده و دوازده اشلیق بمعجم هزه و سکون
 شین معجم و تفخیم کسره کام و سکون قاف غله اوق بمعجم هزه
 و سکون قاف سفید و خانه و بالمذمیر نام الوسی از ازبک

اَوَّلُوقْ به تفخیم ضمه همزه و سکون یای حطی و تفخیم ضمه لام و سکون
قاف کتبه او صاحب خانه اَوَرْتَاقْ به تفخیم ضمه همزه و سکون رایی
مهمله و فتح ثانی قرشت باله و سکون قاف شریک اَرغُوچْ
بفتح همزه و سکون رایی مهمله و تفخیم ضم غین معجم و فتح جیم فارسی باله
اَسْیَا اَسْلُوْقْ بضم همزه و سکون سین مهمله و تفخیم ضمه لام و
سکون قاف خرخشه و فتنه اَدْلِیقْ بفتح همزه و رایی مهمله
و تفخیم کسره لام و سکون قاف در میانگی و واسطه اَبْاَقْ
بفتح همزه و سکون بایی فارسی و فتح اله ممدوده و سکون قاف
بیار سفید اَوَلَاقْ به تفخیم ضمه همزه و سکون واو و فتح لام و اله
و سکون قاف شکارگاه و چهار پایه اَغْوِیْقْ بفتح همزه و سکون
غین معجم و تفخیم کسره رایی مهمله و سکون قاف درو اَسْلِیقْ
بکسره همزه و سکون سین مهمله و تفخیم کسره لام و سکون قاف بوبار
اَرْنَدَاقْ بفتح همزه و رایی مهمله و سکون نون و فتح دال مهمله و اله
و سکون قاف الحان اَیْمَاقْ بفتح همزه و سکون یای حطی

راهنما

ففتح بهم دلف و سکون قاف قومی آیاق کانه و بایی ه
 ایلوق خرس ازشاف کیه اولچاق بر
 ازاو پای اوچاق دیگدان و طوق ازاو
 روح انداوت انجان و انقم ارف دور اواو
 دور و دراز ازاو کتر انچووت همانقدر اوساندا
 همانطور و همان قسم ایغناوت مردم ازیوت کاغذ و حجاب
 اتالیوت پدر رضای استاد اقالین لیوت نامرد ه
 اورتا بازماوت انگشت میانه اشووت پایچه و شالنگ
 اسوروت کوز اورووت روشنی دور ایلووت
 جاپستان ازماف زر اوغلووت بزغال ه
 اوشیلووت و اووشووت تهمت الحیق خبر
 اسیق کرم ارغماوت اسب اصیل اسغورووت
 عطیه اباشلیووت اول ماه اولووت بلی ارقودو
 ساج اودلووت بفتح ساق اشتووت بضم یکم سوم شالنگ

ایلو کما نچه از بوق داس اوحاق بضم سگ و صوی
اولو کشتی خورد افوق بفتحین راست و بفتح کیم و درود
و حیه الا قوق و لایتهای ترکان آماق بلکه

قاله می المدار الا ف مع الکاف اوینک
تفخیم ضمه هزه و یای حطی و نون خفی و سکون کاف فارسیه بر تیر
ایسلاک تفخیم کسره هزه و سکون سین مبدل و کسره کام و سکون کاف
فارسیه عاقل از غشتک بفتح هزه و سکون رایی مبدل و ضم غین
مع و سکون نین مع و فتح تائی قرنت و سکون کام مع و بی رقص
اوینک مع ضمه هزه و ضم تائی قرنت و سکون کاف فارسیه هزه
اوینک تفخیم ضمه هزه و فتح زائی مع و سکون کاف فارسیه
رگی که از دل است او کسر گشت تفخیم ضمه هزه و سکون کاف عربی
و ضم سین مبدل و رایی مبدل و سکون کاف فارسیه کسره هزه
اوینک تفخیم ضمه هزه و فتح دال مبدل و سکون کاف تاوان
ایناک بکسره هزه و فتح نون و سکون کام عربی ماده کا و اوینک

تفخیم هزه

بتفخیم ضمّه هزّه و سکون رای مهله و سکون کاف فارسیه در دالو آوردگ
 بتفخیم ضمّه هزّه و سکون رای مهله و فتح دال مهله و سکون کاف فارسیه در غائی
 او ننگ بتفخیم ضمّه هزّه و نون خفی و سکون کاف فارسیه جانب راست
 و بمعنی رنگ نیز آمده این گنگ بتفخیم کسره هزّه و سکون رای مهله و
 فتح کاف فارسیه و سکون کاف و هم زنی رتبه این گنگ بتفخیم کسره
 هزّه و فتح تائی قرشت و سکون کاف فارسیه دامن ایک بکسره
 هزّه و سکون یائی صلی و کاف فارسیه کسل و بیماری ایملک
 بتفخیم کسره هزّه و سکون میم و فتح کاف فارسیه و سکون کاف و هم زنی شقت
 ایملک بتفخیم کسره هزّه و سکون میم و فتح جیم فارسیه و سکون کاف
 عربی پستان ارنک بکسره هزّه و رای مهله و نون خفی و سکون
 کاف فارسیه ریم آورد زلیک بتفخیم ضمّه هزّه و فتح رای مهله
 و سکون زائی معجه و تفخیم کسره لام و سکون کاف فارسیه طالعند
 آوردگ سعم ضمّه هزّه و ضمّه زائی معجه و سکون کاف فارسیه انگشتری
 بکسره هزّه و لام و سکون کاف فارسیه دست و بمعنی

مغز و اصل هم آمده است. اِتَدَ بکسر ه غره قفاوی قرین شده و سکون
 کاف عربی بنجاه و کجاف فارسی یعنی شیر اَلَت بضم ه غره و فتح
 لام و سکون کاف فارسی زده. اَیو شِلَک بضم ه غره و سکون
 یای صلی و کسر رای مهمل و سکون شین معجم و کسر لام و سکون کاف فارسی
 جدای اَو لَنَک بضم ه غره و فتح لام و سکون خفی و سکون کاف
 دشت شیر اِشِک بضم ه غره و کسر شین معجم و سکون کاف
 عربی در واره و دربار و صحن شین خمر اَیو ک بضم ه غره
 و سکون رای مهمل و کاف عربی قدرت و اختیار اَدَک
 بکسر ه غره و رای مهمل شده و سکون کاف عربی درشت اِکْشِرَک
 بضم ه غره و سکون کاف عربی و کسر شین معجم و بضم ه غره کلام
 و سکون کاف فارسی ترشی اَیْکُر لَک بضم ه غره و فتح کاف
 و سکون رای مهمل و بضم ه غره کلام و سکون کاف فارسی زحمت
 اَوْرُ مَچَک بضم ه غره و ضم رای مهمل و سکون میم و فتح جیم
 فارسی و سکون کاف فارسی عنکبوت اَر فِجاک بضم ه غره
 قزو که گمارت

قلوه از عمارت شاه دارد آلا نك بلندي طولاني اتمك نان
 ايناك ماده گاؤ اولونك والونك چوب سیر
 اينكاك ذقن اوگ موی تن او بکوک کتخا
 دخانه دار اينكاك محنت ورنج او ذاک مغربخ که میر
 چوب می باشد و فاد جاحه و ناله از دریا اينكاك ليک
 غازه ايرکاک تر ايناک ابرشم اينكاك رنج
 اندیک تا ان تنیک بر ابر ان آتی یا تنیک
 نزد ان انيسیک کم و کمتر و خورد سار و طفل و بچه هر نوع
 او سروک ست اينچوک سابق انكاك سینه
 ایلوک غریال ایلک عد و بجاه انيسیک بادبان
 اتچک بارگی او چاک تخت او تروک موع
 انيسیک خال از مک صبح اول و ضم سوم ششمه السو
 مبر ایلک آبادان جایی و بمعنی فریاد هم آمده او نلک بیمار
 اينک محنتن رخسار از لک سرود الف مع الام